

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13 633.

Edino prava rešitev.

Odnosaji med vladnimi strankami postajajo vedno bolj napeti in govori se že o novih volitvah, katere da enako želi Radić ko Pašić. Poleg tega se omenja nebroj drugih kombinacij, tudi najbolj neverjetnih. Le ena kombinacija se ne omenja in sicer najbolj naravna in najbolj zdrava, ki bi mahoma končala večne krize in nepotrebne spekulacije le za oblast vnetih politikov. Ta edino prava kombinacija je vlada obeh Ljub.

Vsa dosedanja zgodovina Jugoslavije je dokazala, da so vsi programi naših strank brez vrednosti, če jih ne uveljavljajo absolutni poštenjaki. Po vseh strankarskih programih se je že skušalo reševati Jugoslavijo, pa vsi ti programi so se izkazali kot brezvredna dekoracija. Ko je stranka v opoziciji, tedaj še govori o svojem programu, ko pa pride na vlado, ga dosledno zataji in neženirano zavrže. Ko je v opoziciji vsaka stranka deklamira o svobodi, ko pride pa na vlado, gorje uradniku, ki je slepo ne ubega. Ravno tako je s pridigami o boju proti korupciji. V opoziciji grmi in kriči stranka proti korupciji, ko pa pride v vlado zatise oči in pozabi na grehe korupcionistov, če jih celo sama ne dela.

Bankerot strank, to je kratka bilanca našega državnega življenja. Zato pa bi bil tudi že čas, da bi se javnost osvobodila diktata strank, ki je vedno hujski in neznosnejši. Mesto strank morajo zavzeti vodilna mesta ljudje, ki so dokazali, da so sposobni, da so poštenjaki in da jim je blagor celote več ko lasten in strankarski interes.

Poštenjaki vseh strank bi morali zgrabiti za državno krmilo, pa čisto vseeno, kateri stranki pripadajo. Rak rana našega življenja je slaba uprava. Ta se pa da zboljšati samo po principu poštenosti, praktičnosti in reda, ne pa po strankarskih geslih in načelih, smo v taki dobi, ko je vprašanje voditeljev važnejše, ko pa vprašanje strank. More se reči, da so stranke ravno toliko vredne, kolikor so vredni njih voditelji. In zato pravimo, kriza se ne sme reševati samo z vidika, katere stranke vstopijo v vlado, temveč kateri možje jo bodo tvorili.

Dosledno temu pravimo: Če so radikali v vladi, potem mora biti v vladi Ljuba Jovanović. In če so v vladi demokraci, potem mora biti v vladi Ljuba Davidović.

Ta dva bi morala storiti novo vlado in prepričani smo, da bi ves jugoslovanski narod tako rešitev z veseljem pozdravil.

Oba državnika Ljuba Davidović in Ljuba Jovanović sta dokazala, da sta poštenjaka, da sta zmožna voditi vladne posle, oba pa odlikuje tudi tako izredna liberalnost, da ni nobenega dvoma, da bi sijajno harmonirala. Obja pa sta tudi znana po svoji delavnosti in po svoji iskreni pripadnosti ideji sporazuma.

Brez dvoma je, da nimamo boljše rešitve, kakor je vlada obeh Ljub. Ravno tako pa je jasno, da ni vlade, ki bi tako zelo dvignila avtoriteto vlade, kakor ravno vlada obeh Ljub. Samo ta vlada bi bila zmožna naučiti vsakogar spoštovanja pred zakonom. In samo ta vlada bi mogla zatreli tudi zadnje ostanke korupcije, ki še vedno preprečuje naš napredek.

Najbolj naravna rešitev, ki je iz našega večnega vladnega krizarenja sploh mogoča, je vlada obeh Ljub. Priznati moramo, da je to tudi edin argument proti njej, ker žalibože je pri nas tako, da se ravno najbolj naravna stvar, najtežje uresniči.

Pašić proti razčiščenju položaja.

Beograd, 30. jan. januarja. Včeraj dopoldne je prispel v Beograd predsednik vlade Nikola Pašić. Začel se je takoj baviti s svojimi posli in je konferiral s predsednikom narodne skupščine Markom Trifkovićem, z ministrom za pravosodstvo Markom Gjurčićem in z ministrom za zgradbe Nikom Uzunovićem. Njegov prihod v Beograd spravljajo mnogi v zvezo z različnimi političnimi dogodki, a izgleda, da bistvenih političnih dogodkov ne bo. Lahko se govori samo o posameznih izravnanih sporov, ki so se pojavili v radikalni stranki. Tako bo po mnenju političnih krogov glavna skrb ministrskega predsednika Pašića, da razčisti odnose v radikalnem klubu.

Istotako se bo Pašić bavil s sporom, ki je nastal na eni strani med Stefanom Radićem in Božo Maksimovićem in na drugi strani med Stefanom Radićem in dr. Milanom Stojadinovićem.

Kakor se zdi, se bo skušal najprej poravnati spor med Stefanom Radićem in Božo Maksimovićem. Nesporno je, da je rešitev tega spora v glavnem odvisna od tega, da splitski veliki župan dr. Perović ne ostane še nadalje na svojem položaju. Kar se tiče izravnave spora in vobče položaja ministra financ dr. Stojadinovića, ki je s svojim potovanjem v Ameriko spletel okoli sebe cel niz kompliciranih vprašanj, izgleda, da se momentano to vprašanje ne bo reševalo, temveč se bo z rešitvijo počakalo dotlej, da se minister financ dr. Stojadinović povrne iz inozemstva in se bo takrat mogel presoditi uspeh njegovega potovanja v Pariz in Washington. Vprašanje je, ali se mu bo v Washingtonu posrečilo doseči kakršnekoli povoljne uspehe.

V vsakem slučaju se more za sedaj samo slutiti, da bo prišlo do nekaj malih izprememb v vladi v duhu rekonstruk-

cije, oziroma do izmenjave posrednih oseb. Pa tudi takrat, ako to vprašanje v obče ne izgine z dnevnega reda, izgleda, da ne bo nobenih važnejših političnih dogodkov. Toda kombinacije se delajo vendarle. Večina trdi, da ne bo, dokler se ne izglasuje proračun, sploh nikakih večjih izprememb, ker se te momentano ne žele in bi tudi ne bile oportune.

Na splošno začudenje se je predsednik vlade Nikola Pašić, dasi se je mislilo, da v teku včerajšnjega dne ne bo zapustil svojega stanovanja, pojavil včeraj popoldne v svojem kabinetu, kjer se je mudil prilično dolgo in urejal nekatere posle. Ob 5. popoldne se je odpeljal Pašić na dvor, kjer je bil eno celo uro v avdijenci.

Pred to avdijenco je bil pri Pašiću minister za promet Krsta Miletić. Po avdijenci Pašića je bil sprejet Krsta Miletić v avdijenco od Nj. Vel. kralja.

Pašić je sprejel po povratku iz dvora ministra ver Mišo Trifunovića, nakar se je odpeljal na svoj dom, kjer je potem sprejel predsednika radikalnega kluba Ljubo Živkovića.

Minister prosvete St. Radić, ki je sinoči odpotoval v Sarajevo, se v teku včerajšnjega dne vobče ni sestal s Pašićem. Napačne so torej vesti nekaterih listov, da je St. Radić bil pri Pašiću. Opozicija skuša iz tega, da se Pašić in St. Radić nista sestala, in pa iz teh avdijenc na dvoru delati razne kombinacije. Smatra se pa, da te kombinacije v tem momentu niso verodostojne. Na te okolnosti se polaga od strani opozicije večja važnost, kakor jo faktično imajo.

Pred odhodom v Sarajevo je imel St. Radić v svojem kabinetu konferenco, ki so se je udeležili vsi ministri hrvatske seljačke stranke.

Sestanek Briand — Chamberlein.

POLJSKA DOBI MESTO V SVETU ZVEZE NARODOV. — MADJARSKI SKANDAL PRED ZVEZO NARODOV.

Pariz, 30. jan. Na sestanku med Chamberlainom in Briandom se je v prvi vrsti razpravljalo o vprašanju pristopa Nemčije k Zvezi Narodov. Oba ministra sta se zedinila v tem, da mora Nemčija izpolniti vse obveznosti, ki jih je prevzela glede razorožitve. Šele tedaj bo mogoče oceniti dobro voljo Nemčije in s tem v zvezi zmanjšati zasedbeno vojsko v Porenju. Nato se je pretresalo vprašanje pristopa Nemčije v Ligo narodov v zvezi z zahtevo Poljske, da se pri tej priliki da tudi

Poljski permanentno mesto v svetu Lige narodov. Francoski minister je izjavil, da bo odločno podpiral to zahtevo Poljske, Chamberlain pa je s svoje strani dal izjavo, da se tej zahtevi ne bo upiral.

»Petit Parisien« doznava, da se je na tem sestanku govorilo tudi o madjarski falzifikatorski aferi. Ministra sta se sporazumela na to, da se bo to vprašanje obravnavalo pred svetom Zveze narodov.

SLABE VESTI IZ AMERIKE.

Washington, 30. jan. »Washington News« pišejo, da je jugoslovenska delegacija zahtevala v Ameriki pogoje, slične onim, ki jih je za odplačilo svojih vojnih dolgov dosegla Italija. Ameriška komisija pa je izjavila, da je temu protivna.

Pa kakor z mnogimi drugimi stvarmi, tako je treba obracunati tudi s tem pravilom in resnica ne smejo postajati najbolj nenravne, pač pa najbolj naravne stvari.

Prepričani smo, da bi jugoslovanski narod naravnost z velikansko večino glasoval za vlado obeh Ljub, če bi imel priliko izvesti tako glasovanje. Naj se zato volja naroda zgodi in naj se da državi že enkrat taka vlada, ki jo zahtevata narod in pamet, ne pa vlada, ki je samo plod zakulisnih kompromisov.

Edino prava rešitev iz sedanje situacije je — vlada obeh Ljub in nič drugega.

Newyork, 30. jan. Pogajanja jugoslovanske delegacije za poravnanje vojnih dolgov v Ameriki zadevajo na velike težkoče. Ameriški listi so zavzeli neprijazno stališče, kar še bolj slabi situacijo naše delegacije. Očita se Jugoslaviji, da je dala netočne podatke, ki se morajo šele revidirati.

Washington, 30. jan. Predvčerajšnjim so imeli jugoslovanski delegati daljšo konferenco z državnim podtajnikom Windstonom.

RATIFIKACIJA TURŠKO - JUGOSLOVENSKE POGODBE V PONDELJEK.

Beograd, 30. januarja. Včeraj popoldne je turški poslanik Hikmed bej v družbi s turškim zgodovinarjem Jaša Kemalbejem posetil našega zunanjega ministra dr. Ninčiča in njegovega pomočnika Jovana Markovića. Jaša Kemalbej je prinesel seboj ratifikacijske listine o turško-jugoslovenski mirovni in prijateljski pogodbi. Izmjenjava teh listin bi se imela vršiti v ponedeljek.

Seja skupščine.

Beograd, 30. jan. Po izvršenih formalnostih je minister dr. Krajač utemeljeval zakonski predlog o ustanovitvi Obrtniške banke. Obrtniki, katerih je v državi okoli 150.000, so največje važnosti za državo. Njih zasluga je, da je bila izvedena nacionalizacija mest. Največje važnosti za obrtnika je kredit. Država dosedaj ni v tem oziru storila svoje dolžnosti. Narodna banka je izdala lani 1335 milijonov kredita, od teh pa so dobili obrtniki le 10.374.000, manj kakor je dala Prva hrvatska štedionica obrtnikom kredita. Od teh 10 milijonov je dobila Srbija 7.693.400 kredita, vsi drugi kraji pa le 2.607.000. Sedaj se bo to popravilo.

Dr. Krajač je nato opisal vse načrte o Obrtniški banki in nato podrobno utemeljeval predloženega.

Obrtna banka bo razpolagala prvo leto z okrog 25 milijoni, 5 milijonov da država, 7 in pol zasebniki, ostalo Narodna banka. Da se bodo posli v redu vršili, bo skrbel poseben komisar vlade.

Za dr. Krajačem je govoril najprej dr. Miović, nato pa dr. Krizman.

AMERIKANCI V JUGOSLAVIJI ZA NAŠO DRŽAVO.

Beograd, 30. januarja. Ameriški poslovni ljudje, ki žive v Jugoslaviji, so poslali ameriški komisiji za ureditev vojnih dolgov, ki se sedaj pogaja z jugoslovensko delegacijo, naslednjo brzojavko: Glede na ogromne žrtve jugoslovanskega naroda v času svetovne vojne in na neprestane in velikanske napore, ki jih je imel ta narod za obnovo svoje države, prosijo člani ameriškega poslovnega sveta v Jugoslaviji, ki so v svesti prisrčne naklonjenosti, kakor je tukaj uživajo, da se vprašanje vojnih dolgov reši čimprej in čim ugodneje.

LJUBA JOVANOVIĆ V AVDIJENCI.

Beograd, 30. januarja. Včeraj dopoldne je bil v avdijenci pri Nj. Vel. kralju predsednik narodne skupščine Marko Trifković. Informiral je kralja o delu narodne skupščine. Predsinočnjim je bil v avdijenci Ljuba Jovanović. Za to avdijenco se je doznalo šele včeraj. Ta avdijenca je v vseh političnih krogih vzbudila pravo senzacijo kakor tudi avdijenca Štefana Radića in Bože Maksimovića.

PROŠNJE ZA PRIZNANJE SLUŽBENIH LET ODBITE.

Beograd, 30. januarja. Včeraj popoldne je imela svojo sejo sekcija finančnega odbora za prošnje in pritožbe. Razpravljalo se je o prošnjah uradnikov za priznanje službenih let. O tem vprašanju se je razvila precej živahna debata, ker se nekateri člani protivijo temu, da bi se priznala za državno službo tudi leta, ki jih je kdo prebil izven državne službe. Razpravo je končal predsednik Velja Popović, ki je naglašal, da so v sedanjem času, ko se izvaja redukcija uradništva, take prošnje neumestne. Poleg tega je predlagal, naj se zahteva od narodne skupščine, da spremeni čl. 67. uradniškega zakona in se določijo še večje omejitve za priznanje državne službe. Na to stališče se je postavila tako opozicija kot HSS.

OGROMEN HONORAR ŠALJAPINU.

Beograd, 30. januarja. Uprava beograjskega gledališča je sklenila pogodbo z znanim svetovnim pevcem Šaljapinom za gostovanje v Beogradu. Gostovanje bo v prvi polovici aprila. Šaljapinu je kot honor zagotovljen znesek 200 tisoč za večer. Šaljapin bo nastopil v operi »Boris Godunov«.

Železniške nesreče

Brod, 27. jan. Danes sta skočila na postaji Nova Kapela-Batrina dva vagona s tira in je bil zato ves promet ustavljen za uro in pol.

Zagreb, 27. jan. Danes je pri Podsusedu skočil s tira brzovlak in je bil zato dve uri ustavljen ves promet.

Vraudug, 27. jan. Današnji mešanec je skočil s tira med postajo Vraudug in Nelšl. Človeških žrtv ni.

Te tri brzojavke čitamo samo v eni številki beogradskega dnevnika. In kdor čita pazno vse časopise, ta ve, da so se v zadnji m času železniške nesreče pri nas tako začele množiti, da mora to vzbuditi pozornost javnosti.

Vedno bolj namreč postaja jasno, da niso te nesreče samo slučajne, temveč da so vzroki globlji. V dunajskem pismu smo že povedali nekaj teh vzrokov in o stvari bomo govorili ob priliki še obširneje.

Za danes bodi samo konstatirano, da je stanje naših železnic že tako obupno, da so železniške nesreče na dnevnem redu in da se moramo bati še strahovitejših nesreč. In te so neizogibne, če se ne bo naredil red v železniškem ministru. Riba pri glavi smrdi in za naše železnice velja to še v posebni meri. Tu napraviti red, tu nastopiti proti krivcem bi morala biti prva dolžnost vlade, ali pa se bo zgodilo lepega dne, da bo naš promet običal.

Zato na delo, dokler je še čas, ker katastrofa se bliža.

Važno vprašanje.

Finančni odbor je proračun sprejel in določil tudi za Slovenijo tiste davčne vsote, ki jih država pričakuje od slovenskih davkoplačevalcev in na katere z gotovostjo računata.

Velika, da ne rečem prevelika vnaša finančne uprave je še vsako leto račun države na naše žepne sijajno opravičila. Davčna uprava v Sloveniji ni poslala v Beograd samo to, na kar je država računala, ampak vsako leto je nekatere proračunske postavke kar podvojila, in to brez vsakega zakona, ki bi finančni upravi v Sloveniji tako postopanje dovoljeval.

V državah, kjer vlada redno državno gospodarstvo, izdelujejo proračune zato, da se jih finančna uprava drži. Smisel vsakega proračuna ni samo to, da država uprava ne sme več izdati, kakor ji je dovolil parlament, ampak tudi to, da ne sme več od davkoplačevalcev izterjati kot toliko, kolikor ji je dovolil parlament. Tako so gospodarili tudi v bivši Avstriji. Takrat so tudi za naše prave natančno določili vsoto, ki jo je zahtevala država od nas, to vsoto so razdelili na posamezne davčne okraje in po danih okrajih na poedine davkoplačevalce. Izterjali so sicer tudi takrat nekoliko več z ozirom na razne davčne odpise, ki so postali potrebni vsled raznih nezd, in pa na razne nove

nepričakovane potrebe, splošno pa se je izterjama vsota ujemale z vsoto, ki jo je določil proračun.

Če pogledamo vsote, ki jih zahteva državna uprava od Slovenije za prihodnje proračunsko leto, in jih primerjamo z vsotami, ki jih je Slovenija plačevala preteklo leto, vidimo, da bi bilo davčno breme pri nas silno olajšano, če bi se uveljavil stari princip porazdelitve davkov na posamezne davčne okraje. Izvedba tega principa pri nas ne bi bila nemogoča. Mi imamo dobro urejene zemljiške knjige, imamo dobro — še predobro! — uradništvo, sistem davčnih knjizic nam tudi ni neznan, ergo so dani vsi pogoji, da se pri nas začne pobirati toliko davka, kolikor ga država od nas zahteva z zakonom, in ne toliko, za kolikor sta se morebiti zmenila finančni delegat in finančni minister pri zaprtih vratih.

Prihodnje tedne se bo vršila razprava o državnem proračunu v plenumu zbornice. Po naših mislih bi zahteva po repartitiji davkov v Sloveniji ne bila neizvedljiva, če bi jo postavili vsi poslanci iz Slovenije, tako da bi bilo v finančnem zakonu izrečno nagnjeno, da finančna uprava ne sme iz Slovenije več iztisniti, kakor je dovolil ljudski zastop.

Davidović o svojem vstopu v vlado.

Dopisnik zagrebških »Novosti« je imel razgovor z Ljubo Davidovićem o njegovem vstopu v vlado.

Na vprašanje, če vstopi v vlado, je odgovoril Davidović tole:

»Demokratska stranka more vstopiti v vlado le, če se ustvarijo taki pogoji, da se takoj vidi, da je to druga vlada. Najkasneje v petih dneh se morajo ustvariti pogoji za popolno ravnopravnost vseh v državi, da bo država v polnem zmislu besede pravna država. To so bili vedno naši nazori glede vstopa v vlado. Treba je nameščati sposobne uradnike, treba pravičnosti za vse in treba absolutno upoštevati upravičene zahteve Hrvatov, naglašam upravičene, ker oni imajo tudi neupravičene.«

— Pa je možnost, da vstopite v vlado z radikali?

»Da, če se ustvarijo pogoji, ki sem jih omenil.«

— Govori se, g. predsednik, da pride do vlade Pašića, v kateri pa bi bil nekdo drugi podpredsednik, ki bi vodil posle in v ka-

teri bi bili tudi Vi skupno z muslimani, potem ko bi se z njimi fuzionirali. Ali so te govornice utemeljene, ker pravijo, da je nemogoče, da bi bili Vi skupno s Pašićem v vladi?

»Zakaj? Samo g. Pašić je že star in ne more več delati. Jaz sem od njega 20 let mlajši in vendar se že čutim starega.«

Moremo mi v vlado, toda v vladi treba delati, delati in delati, ne pa samo prejemati velike ministrske plače. Na vladi je treba nekaj strankarskih interesov žrtvovati. To bi morali storiti radikali. Toda kaj delajo? Pripravijo se zaradi enega velikega župana in ta župan morda v resnici ni na svojem mestu. Oni nečajo žrtvovati niti črno pod nohtom. Kaj so napravili v 7 mesecih? Mi smo z dobrohotno opozicijo namenoma pustili, da se objektivno vidi, da ne znajo delati. To smo mi že preje vedeli, toda nismo hoteli izvajati prave opozicije, da se ne bi mogli potem opravičevati, da jim je opozicija onemogočala pravo delo. Toda danes bomo postopali drugače in vodili bomo ostro opozicijo.

Politične vesti.

— Preklicane klevete. Pred kratkim je objavilo »Jutro« častno izjavo, s katero obžaluje in preklicuje vse očitke, ki jih je objavilo za časa zadnje volilne borbe na naslov Ivana Jelačina ml. in dr. Vladimira Ravniharja. Obenem se je »Jutro« moralo tudi obvezati, da plača vse pravne stroške. Slišno izjavo je moral objaviti tudi »Slovenski Narod«. Vse, kar je torej pisal samostojno demokratski tisk za časa volitev o g. Jelačinu in dr. Vl. Ravniharju, ne drži in to si naj zapomnijo bralci, če bi obnovil samostojno demokratski tisk svojo brezvestno kampanjo.

— Sestanek Radića z Maksimovićem. Včeraj popoldne je imel St. Radić daljšo konferenco z notranjim ministrom Maksimovićem. Govorila sta o ureditvi osebnih vprašanj v prečanskih krajih. Med drugim je zahteval St. Radić, da se imenuje zdravnik v Imotskem za komisarja občine. Maksimović je to izvršil še isti dan. V kratkem se vrši konferenca med Maksimovićem in predstavljeli HSS glede ureditve vseh spornih uradniških zadev v prečanskih krajih. Izgleda, da bo tedaj prišlo do kompromisa in da ne pridemo do zaželenega razčiščenja situacije.

— Neveljavnost starokatoliških zakonov.

Kakor smo že včeraj na kratko poročali, je hotel minister za vere naredbo, po kateri so ločitve zakonov, sklenjene od starokatoliškega duhovnega sodišča, neveljavne. Kder se je na podlagi take ločitve znova poročil, je zakrivil po mnenju ministra za vere zločin bigamije. Od naredbe ministra za vere je prizadetih več tisoč oseb in mnenja smo, da je čisto nepravilno, da bi mogla ta naredba imeti veljavo za nazaj. Vsi, ki so se po starokatoliškem pravu ločili in se znova poročili, so to storili v dobri veri in država, ki je za to znala, je to trpela in s tem odbravala. Mnenja smo pa tudi, da je minister za vere čisto brez potrebe pokazal tu grobnost, ki bo samo povzročila mnogo gorja prizadetim. Končno pa tudi konstatiramo še to, da naredba ministra za vere jasno nazaj postavlja vse govornice naših klerikalcev, da je vera v Jugoslaviji v nevarnosti.

— »Hrvat« o vstopu Davidovičevcev v vlado. — »Hrvat« piše: Naše včerajšnje informacije, da iščejo radikali in radičevci zaveznikov, se potrjujejo. Ena in druga stranka vladne koalicije noče več ostati v taki vladi, ker so radičevci nezadovoljni z radikali in obratno. Ker pa ni upanja na skorajšnje volitve, išče vsaka stranka zaveznika proti drugi stranki. Značilno je, da ena in druga stranka misli v prvi vrsti na demokrate. Ljuba Davidović, vprašan od novinarjev, če vstopi v vlado, je dal odgovor, iz katerega se nikakor ne more posneti, če misli vstopiti v vlado ali ne. — Podajamo notico »Hrvat« samo kot dokaz, da je vstop demokratov v vlado v resnici predmet dnevnih razgovorov.

— »Kričava politika« piše, da bo sedaj Delavska zbornica postala res delavska. Ali mar sedaj, ko se jo imeli absolutno v rokah samo Kristanovi somišljeniki, ni tudi bila delavska? Ali si mar domišljuje »Kričava politika«, da se more skregati z g. Kristanom?

— Bodrero pri Ninčicu. Italijanski poslanik je obiskal Ninčicu, da se informira pri njem glede sestanka Male antante na Bledu. Ninčicu mu je dejal, da tega sestanka ne bo, ker se Duca vsled rumunskih občinskih volitev ne more udeležiti sestanka.

— »Kričava politika« kakor bi se edino pravilno imenovala Kristanova »Delavska politika«, je neslavno v boju poročela. Kakor pa vsi majhni ljudje, ki se pobirajo po tleh, tako misli tudi »Kričava politika«, da se s psovki opere praz. In zato kriči povabljan: »Al' sem jih!« Še več takih zmag, naš nelepi vis-a-vis!

— Ugotovitev. Katoliško akademsko starištvostvo je v nedeljo izvolilo svoj novi odbor. »Slovenec« do danes še ni objavil imen novih odbornikov.

KRALJ NA LOVU.

Beograd, 30. januarja. Sinoči sta Nj. Vel. kralj in kraljica odšla na lov v Sombor, kamor sta odpotovala ob 23. Povrnili se bosta danes ob 19. in pol.

BETHLENU IZREČENA ZAUPNICA.

Budimpešta, 30. jan. Na seji vladnih strank je bilo grofu Bethlenu izraženo enodušno zaupanje. Bethlen se je v par-

Čitajte roman

MORSKI VRAG

ki bo izhajal
v »NARODNEM DNEVNIKU«
od 1. februarja na t.j.

lamentu zahvalil z govorom, ki se je posebno tikal falzifikatorske afere. Najprvo je zavračal vse očitke, ki se delajo vladi, in naglašal, da je bilo postopanje vlade korektno. Kljub vsem intrigam je vladi uspelo, v zarodku udušiti vse škandale. Bethlen je nato označil smernice, ki se jih bo držala vlada, da likvidira madjarsko afero. Vlada stoji na stališču: 1. Afera se mora popolnoma razčistiti. Temu ne bo nasprotovala niti vlada, niti vladne stranke, ker je to v njihovem interesu. 2. Energično se bodo odbili poskusi, da se oslabi ugled države. Oni Madjari, ki nevedno madjarskega imena, v inozemstvu delajo propagando proti vladi, bodo morali nositi vse posledice.

PRIPRAVE ZA SPREJEM RADIĆA V SARAJEVEM.

Sarajevo, 30. januarja. Včeraj je pripel sem narodni poslanec HSS Pašinić, ki je imel sestanek z odborom organizacije HSS in z uglednimi pristaši stranke. Organizacija HSS je izdala na vse Hrvate in Hvatice poziv, da se v čim večjem številu zbere na kolodvoru in pričakajo vlak, s katerim se pripelje Štefan Radić.

»Veliki pustni korzo«

Slavčeva maskarada
14. februarja 1926, hotel
»Union«.

Širite »Nar. Dnevnik«.

Največji filmski veleumotvor vseh časov, grandiozni film

Morski vrag

je že v Ljubljani!

Predvaja se od nedelje 31. januarja naprej.

Pri vseh predstavah svira pomnoženi prvovrstni umetniški orkester.

Preskrbite si pravočasno vstopnice. Predprodaja vsak dan od 10. do pol 1. ure.

ELITNI KINO MATICA vodilni kino v Ljubljani.

Mrcvarstvo.

Nekje sem čital: stroj za proizvajanje stepene smetane in snega. To je očitno dosloven prevod (vsa čast prevajalcu!) nemške besedne procesije: Schlagsahne- und Schneerzeugungsmaschine. Pa si oglejmo malo bolj ta stroj za proizvajanje itd. Vprašam: Ali je treba v slovenščini toliko besedi za označbo tega stroja? Ne! Prvič je »proizvajanje« popolnoma odveč, kajti stroj za stepanje itd. bi bilo popolnoma dovolj. A še to je predolgo, kajti tudi »stroj« se lahko izpusti in se reče na kratko: »stépalnik za smetano in sneg«. V besedi »stepalnik« so vsi trije pojmi: »stroj«, »proizvajanje« in »stepanje«.

Navajam ta primer, ker je značilen in kaže, kako se pri nas strašno malo misli in kako se krčevito držimo za kijkljo nemške matere.

Če smo že pri tako lahkih stvareh kakor je ta, tako strašno nerodni, si je lahko misliti, kako je šele pri težkih. Tu pa sploh ni, da bi govorili. Besede se kujejo kar »tja v en dan«. Kuje jih pa vsak, kdor jih utegne, predvsem seveda na podlagi nemškega izraza. Ali vé, kaj ta izraz pomeni ali kakšen predmet označa, ali pozna tisti predmet, ali mu je znano, kakšne funkcije, lastnosti itd. ima, kaj je njegov namen, kakšna je njegova uporaba, iz česa je napravljen

sti itd. ima, kaj je njegov namen, kakšna bimo take nestvore, da nas je lahko sram.

In takih nestvorov je toliko, kolikor je slovotvornih umetnikov, ki hoče imeti vsak svoj prav in se drug drugemu ne udajo. Če pojde tako naprej, bodo naše terminologije lepo srače gnezdo. Edino nekaj dobrega bo na njih, to je, da bodo lahko za zgled, kako se ne sme delati.

Poudarjal sem že, da dosti izrazov ni potreba delati, ker jih že imamo in večinoma tudi še žive med narodom. Treba pa jih je samo poiskati, zbrati in izbrati ter jih porabiti. Seveda je to zamudno, toda »brez muje se še čevljev ne obuje«.

Takrat, ko se je slovenščina začela uvajati v šole, so bili drugače teški časi, po so nam zapustili možje od takrat prav čedno jezikovno dedščino. Dosti besed so nam ohranili, ki jih danes nikjer več ni, oziroma jih ne bi bilo. Radoveden sem, kake izrazi bi bili danes nastali, na primer (iz geometrije) za die Gerade, der Bogen, die Sehne (»liho« in »sodo« iz matematike sem že zadnjič omenil) itd. Prepričan sem, da »prema«, »loke« in »stetiva« prav gotovo ne, ampak kakšne umetne spake.

Danes tverjenje novih besedi ni več tako težko, kakor je bilo pred petdesetimi, šestdesetimi in več leti, a še zmeraj dovolj težavno za tistega, ki jezika, zlasti živega jezika ne zna. Takih ljudi pa je pri nas od sile dosti. Ni dovolj, da človek zna slovn-

co do pičice, da ima toliko in toliko besedi (v slovenščini mislijo nekateri, da jih je dovolj znati kakih petsto, iz teh se potem lepijo po nemškem vzorcu druge) v glavi, temveč je potreba poznati tudi duh jezika. Ta duh se pa v šoli ne dobi. Zakaj hodijo romanisti v Firenco in Pariz? Zato, ker dobivajo ustanovo? Dosti jih je, ki tako mislijo in pravijo: »Saj zna gotovo italijanščino in francoščino, kaj mu je treba letati v Firenco in Pariz denar in dušo zapravljati!« Da, treba mu je! Kajti Firenca so italijanske, Pariz pa francoske Atene. V teh krajih se govori živ jezik, ki velja obenem za književni jezik in za lepo ter olikano govorico. Mi Slovenci pa nimam onobeni Aten, kamor bi si šel človek svoj slovenski jezik popraviti, ki ga ne govorijo nikoli nikjer drugje kakor le v šoli. V šoli se sploh ne sme tako govoriti, kakor je človeku kljun zrastel. Tu čuti že vsak otrok, ki pride v prvi razred. Tu ga odvajajo prvič misliti in potem seveda tudi govoriti. Dokler ni hodil v šolo, je še znal kakor stvar gladko povedati in dopovedati. Po par letih pa dobi polno glavo umetnih besedi, (tiste, ki jih je prej znal, so vse prenavadne, preordinarne in zanič), ampak stavka ne spravi nobenega iz sebe, vsaj takega ne, da bi imel rep in glavo. Ko odraste, se ga prime še dnevniški žargon, potem se pa snoh ne da z njim več pametno govoriti. Kdor tega ne verjame, naj stopi v Ljubljani v kako gostilno, kamor zahajajo

taki ljudje, naj jih poslušajo, pa bo videl, kako strašno učeno govore. Razumel pa ne vem če bo kaj.

A niti ni treba hoditi v gostilno poslušati slabo slovenščino. Se boljše se to sliši na kakšnem shodu, kjer nastopajo tudi gospodje z akademično izobrazbo. Tu se sliši sekanje, aa-kanje, mu-kanje, sami relativni stavki z večnimi »kateri«, »kateri« in zopet »kateri« ter stokanje — prav tako, kakor so bili navajeni v šoli, jako malo, malo jih je, ki bi gladko govorili; a v času taborov jih je bilo več — kaj, več! — vsi so gladko govorili. In ti gospodje so imeli samo nemške šole od prvega ljudskošolskega razreda šori, za slovenščino so se morali sami brigati. Pa so se tudi brigali, in še kako!

Danes se pa ne! Značilen je pri nas strah, da bi nas kdo ne razumel. Ta strah je silno izrazil pojav hlapčevstva, kajti ne bojimo se, da bi nas rojaki ne razumeli, temveč da bi nas Neslovenci ne razumeli. Pred prevratom smo stremeli, da bi bil naš jezik Nemcem všeč in zanje lažji, po prevratu pa smo se z jugoslovanščino začeli bližati Srbohrvatom. In še danes, osmo leto po prevratu, se dobijo ljudje, ki trdijo, da slovenščina v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ni državni jezik in da je nepotrebna.

Dunajsko pismo.

SVETOSAVSKA ZABAVA. — DOPOLNILO ČLANKA O SAOBRAČAJU. — TUJSKI PROMET Z ITALIJO. — NOVI UREDNIK »CORRIERE DELLA SERA«.

Na Dunaju, 27. januarja 1926.

Od prevrata sem imamo na Dunaju vsako leto 26. januarja — svetosavsko zabavo. Vsaka zabava je skoro v vsakem oziru boljša od poprejšnje in vsako leto iščemo boljše, lepše, večje prostore. Od hotela Continental smo šli v Kursalon, kjer smo imeli več zabav, — od tam pa smo napravili letos zopet skok v prostore bivšega — Schwarzenberg-Kasina ob Ringu, nasproti znanemu spomeniku vojskovodje Schwarzenberga proti Napoleonu. To so zelo elegantno opremljeni in veliki prostori. V koncertni dvorani je samo sedežev čez 450; poleg dvorane je še več enako okusno opremljenih prostorov.

Tu smo imeli sinoči letošnjo svetosavsko zabavo, na katero je privrelo toliko našega življa in naših prijateljev, da je bila gubeča povsod, kamor si se obrnil. Za prihodnje leto bo treba poiskati še večje prostore; mogli bi napolniti tudi ogromni Konzerthaus, ali seveda poskrbeti tudi za primeren program. V tem pogledu zadovoljnost ni popolna, kajti prireditelji morajo biti zadovoljni z gosti, česar o poslednjih ne morem trditi. Mnogo je še v minijaturi, kar bi moglo biti popolno in veličasno.

Med gosti so bili tudi poslani in konzuli češkoslovaški, poljski, bolgarski, rumunski, italijanski, japonski, z njimi mnoge dame in uradniške osebe. Zastopan je bil celo »Bühnenerverein« in umetniki Reipartovih gledališč. Sploh: velika in elitna družba je napolnila ta večer vse prostore Schwarzenberg-Kasina.

Vstopnine ni bilo; pač pa je došlo, deloma že v naprej poslano, okroglo 5000 šilingov ali 50 milijonov kron (40.000 Din); nekaj čez polovico je troškov, tako ostane še čedna vsota za akademsko menzo in revne dijake.

Sprejeda ne bom opisoval. Dr. Čović-Pleskovec je imel pozdravni govor, na kar je zbor a. d. »Sloga« (čitateljem »Nar. Dnev.« že znana) zapel Svetosavsko himno. V zboru smo bolj videli nego slišali 6 moških in 8 gospodične. Kje je zbor našega dnevnega dr. Svara v »Triglavu«? Prof. Anton Trost je z znano dovršenostjo sviral dvojce Chopinovih kompozicij. Gosp. Krsta Ivič je zapel eno srbsko in dve italijanski pesmi. (Zadnje čase je ta povsem izpodrinila slovenske pesmi!) Gospa Veith-Kummer je zapela dve srbski pesmici in arijo Margarete iz »Favsta«. Zee zopet ni peli! Mesto njega je Čeh prof. Haša sviral dvojce skladb za violončel. Spremljal ga je prof. Trost »vom Blatt«.

Po akademiji je bil ples do 3. zj. Pričeli so s Kraljevskim orom, to pot že dostojno velemestnega salona. Pazili so, da so se gopodje in dame vrstili, ne pa da bi se držala cela vrsta mladeničev, ki cepetajo in tolčejo s podplati po parketu. Kolo je lepo gledati,

ali plesati ga treba umerjeno in graciozno. Drugače je »ples za hotentote«, kakor je ironično dejal neki francoski zastopnik pred nekaj leti v hotelu »Continental«. V tujini treba na take »malenkosti« bolj paziti nego kje v kakki srbski vasi!

Razprava v finačnem odboru o proračunu ministrstva saobračaja dopolnjuje mojo sliko o našem železniškem obratovanju. Kar je povedal sam minister, mora vzbuditi resne skrbi za bodočnost. Dejal je, da imamo vseh lokomotiv 2005, a od teh sposobnih za vožnjo le — 1179, torej pokvarjenih 826. Kje rjavijo vse te lokomotive?! Vagonov imamo 48.472, od teh je v obratovanju le 31.550, torej neporabnih strašno število — 16.922. K temu številu pride še: vagonov na ozkotirnih železnicah imamo 8134, od teh je pokvarjenih 1311; lokomotiv je 510, pokvarjenih 151. Imamo torej pokvarjenih vseh lokomotiv 977 in vagonov 18.233. Stejte na prstih leta, ko mora ves promet občitati, ako pojde dalje po sedanjih poti. Koliko je tu prilike za gospoda Iliča, da bo sklepal pogodbe za popravo vagonov!

Bojkot proti Italiji postaja res že prestižno vprašanje nemškega naroda. Za Sudmarko se je oglašil tudi Alldentscher Bund, ki proglašča brezobziren bojkot italijanskemu blagu: pomaranče, citrone, maroni, vino, razno sadje, grozdje itd. Tukaj dvomijo, da bi Avstrija izvedla bojkot, pač pa menijo, da ga izvede Nemčija do skrajnosti. Ali tudi na Dunaju se že kažejo posledice. Nekateri kostanjari že ne pečejo več maronijev, marveč le drobnejši kostanj, češ: to ni laško blago. Neki Slovenec ima v mestu krasno delikatesno trgovino; in on mi je tožil, da se bojkot že pozna. Sira gorgonzola ne bo več prodajal, tudi pomaranče ne! Neko poročilo dunajske trgovske zbornice dvomi, da je na Dunaju bojkot mogoč. V Italiji kupujejo n. pr. vino po litri liter, ki ga rabijo za »rezanje« domačih vin, ki so po pet do osem lir. Več listov tolče dan za dnem na ta bojkotni boben.

Po prevratu je imel milanski »Corriere della Sera« na Dunaju prav dobrega dopisnika. Italo Zingarelli se imenuje. V svojih dopisih sem ga parkrat imenoval. Skušal je biti objektivni, Avstriji prijazen in pravičen. Njegovi dopisi so bili vedno zanimivi po vsebini, po obliki pa nad nivojem običajnih časnikarskih dopisov. Nekaj svojih dopisov je izdal celo v posebni knjigi: »Obrazi z Dunaja«. Ko je »Corriere della Sera« pred kratkim menjal barvo, so potrebovali urednika, ki bi znal plavti v fašistovskih vodah, vendar da bo kazal na zunanjo neko nadstrankarsko objektivnost. Poklicali so Zingarellija z Dunaja, ki je uredništvo prevzel in se že preselil v Milan. Ko boste čitali v »Corrieru della Sera« članke o Avstriji, pomnite, da je glavni urednik ta Zingarelli.

notranji minister seveda ni smatral za potrebno.

Ministrski predsednik Bethlen, da je dne 16. decembra od voditelja madjarskega dopisnega urada Nikolaja Kozma prvič izvedel o aretaciji Jankoviča in sokrivdi Nadossyja. To je sporočil notranjemu ministru Rakovskemu, za stvar pa se ni več brigal! Predno je odpotoval na zasedanje Zveze narodov, je bil obveščen, da je soudeležen pri obeh akcijah nacionalni savez, ki ga vodi baron Perenyi. Zvedel je dalje, da se ponarejeni bankovci hranijo tudi v prostorih saveza.

Bethlen je nato priznal, da je pisal Perenyiju pismo, v katerem ga pred prenačelnimi koraki svari. Na vprašanje člana komisije, če je obvestil o tem policijo ali državno pravdnitvo, je dejal Bethlen, da to ni bila njegova dolžnost in da je bil tudi sicer tako zaposlen s pripravami za zasedanje Zveze narodov, da ni imel časa brigati se za stvari drugih resorov.

Krasna dežela, kjer so ministri mnenja, da morajo falzifikatorje svariti pred prenačelnimi koraki, da pa ni njih stvar zločinu sporočiti policiji.

In pod zaščito imperialističnih težej vesleš, so ti protektorji falzifikatorjev varni! Ljudje, ki glasno povedo svoje mnenje o teh gnusnih zločinah, pa pridejo v ječo.

Umazano je madjarsko ime, toda tudi ime Evrope je omadeževano, ker trpe velesile take škandale. Tem bolj, ko niti tako oškodovana Francija ne nastopi tako kot treba.

CELJSKE DOGODIVŠČINE.

II.

Zadnjič smo Vas na kratko obvestili o krizi na celjskem mestnem magistratu. Kakor je bilo predvideti, da SDS s svojim županom ne bo hotela sklicati plenarne občinske seje na dan 28. t. m., kakor je to zahtevala ena tretjina občinskih odbornikov v smislu § 4. poslovnega reda, tako se je tudi zgodilo. Ne gre namreč kvariti razpoloženja g. Pribičeviću, ki pride v soboto dne 30. t. m. v Celje. G. župan je odgovoril, da ne more sklicati občinske seje na zahtevani dan, češ da še posamezni odseki niso pripravili svojih stvari. Ta utemeljitev je seveda v popolnem nasprotju s § 4. poslovnega reda, ker ta določba izrecno pravi, da se izredna občinska seja mora sklicati na zahtevo ene tretjine občinskih odbornikov. Proti takemu eklatantnemu kršenju poslovnika, ki velja gotovo tudi za g. župana, se je ta tretjina pritožila na velikega župana, da isti pouči celjskega župana, da ne gre zanemarjati poslovnika. Veliki župan, ki je tudi eksponent SDS, je sicer stvar zavlekel tako, da se seja ne bo vršila meseca januarja, ampak šele v februarju, torej po prihodu Pribičevića. V stvari sami pa je pritožbi ugodil in g. županu naročil, da mora sklicati sejo v najkrajšem roku z dnevnim redom, kakor ga je predlagala imenovana tretjina občinskih odbornikov in da mora o izvršitvi tega naloga tekom 8 dni poročati velikemu županu. Konstatiral je tudi, da postopanje g. župana ni v skladu z obstoječimi zakoni. Občinska seja se bo na ta način vršila dne 3. februarja. Je pač križ in težko za g. župana sklicati sejo, ker mora znati, da nima večine za seboj. Pribičević shod, za katerega se vrše velike priprave, ne more ustvariti županu ugodnejših tal. G. Pribičević bo gotovo lepo govoril o Jugoslaviji in mili Sloveniji, ker bo govoril pri nas. Ko pa je hodil po Bosni med Srbijanci, mu daleko na misel ni prišlo, da bi omenjal Jugoslavijo, ampak on je pravzaprav povzročal plemenski boj in skušal pridobiti Srbijance. Proti vladi demagogije uganjati je lahko posebno sedaj, ko se država nahaja v kritičnem gospodarskem stanju, težko pa jo je graditi. Sicer smo se pa preveč oddaljili od celjskih dogodivščin in zajadrali v visoko politiko. Pa ta politika je samo za tiste, ki imajo čas in denar, nam malomeščanom pa komunalna politika dela skrbi. Pa mislim, da bomo tudi to tako rešili, da SDS ne bo po volji.

Prosveta.

Sporod koncerta violinskega virtuozu Saše Popova, ki se vrši v petek, dne 5. februarja ob 20. uri zvečer v dramskem gledališču v Ljubljani: 1. Čajkovski: Koncert op. 35 za gosli in klavir. 2. a) Bach: Preludij in fuge v c-molu, b) Beethoven: Andante in f-duru, c) Henselt: Etuda iz koncerta: »Si viscan j'etais«, d) Chopin: Nokturno in fis-duru op. 15, d) Szeghej: Chasse aux papillons op. 10, e) Liszt: La campanella, igra na klavirju prof. Szeghej. 3. a) Rimski Korsakov: Arabska pesem, b) Weniawsky: Seljanka, c) Pančo Vladigerov: Bulgarska rapsodija: Vardar, d) Grandei: Ruska uspanjaka. 4. Glazunov: Koncert op. 82 za gosli in klavir. Pri klavirju prof. H. Szeghej. Cene navadne dramske. Predprodaja pri dnevnih blagajni in operi.

Premijera »Naše krvi« v ljubljanski drami. V soboto, dne 30. t. m. je v ljubljanski drami premijera Finžgarjeve igre »Naša kri«. Avtor je to popularno ljudsko igro korenito predelal in preuredil. Tekst je vsebinsko strnjen, dejanje izkristalizirano, napetost razvoja povečana. Besedilo Miklavža Borštnika, izklesanega zastopnika našega ljudstva iz časov francoske Ilirije, spada gotovo med najmočnejše naše sodobne dramatične tekste. Igra je slavospev na odpornost in žilavost našega Gorenjca, ki brani svojo grudo — proti vsakomur. Glavne vloge igrajo gg. Saričeva, Cesar, Danilo, Gregorin in Rogoz, v ostalih pa nastopa skoro vse dramske osebe. Režira g. Lipah. Pri predstavi bo gospod avtor osebno navzoč. Evo par tipičnih Finžgarjevih besed iz »Naše krvi«: »Jerica, vi ste resnično hči tistega naroda, ki zasluži, da se mu reže boljše kruh...« »Pride dan, ko ta vrli narod seže jugu v roke« (Renard). »Grunt ima korenine do pekla in jaz ga bom užival«. (Starka.)

»Ljubita to grudo kot smo jo mi v teh težkih časih... In mogočnjaki naj pomnijo, da naša kri ni igrača...«

Književnost.

Dr. Janko Kosič: SLOVENSKO-FRANCOŠKI SLOVAR

S seznamom nepravilnih glagolov. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vez. izv. 70 Din. — 10 svetovni vojni se je izrisce glede znanja tujih jezikov slovenskega naroda pomaknilo od nemščine k francosceni in čez deset let bo znal vsak izobražen Slovenec francosko, kot je znal svojas nemško in ker je v srednjim solah francoščina vpiljana že v drugem razredu, se bo naš dijak v sedmih letih že prav dobro navadil tega svetovnega jezika naših političnih zaveznikov. Zato moramo samo z največjim veseljem pozdraviti dejstvo, da je Jugoslovanska knjigarna izdala prepotraben slovensko-francoski slovar.

Besednjak je plov mnogoletnega dela in truda priznanega strokovnjaka dr. Kosiča. Ima približno 25.000 slovenskih izrazov, besed, izločnic, francoskih besedi pa skoro še enkrat toliko. Ako s 1000 besedami za silo govorimo tuj jezik in se za prvo potrebo imamo s 1000 besedami izražamo, in ako vemo, da povprečen inteligent v jeziku, v katerem govori, ne rabi več kot 3000 do 8000 besedi, na mobilca besednega zaklada v tem besednjaku ne samo imponira, ampak nas naravnost preseneti.

S pomočjo tega slovarja bo učenje francosčine prava igrača, trgovec bo segel po njem, dijak po izborni službi, vsakomur, ki bo iskal francoskega izraza, bo prišel prav. Vsebuje tudi najskritejše besede slovenskega besednega zaklada, obravnava vse stroke, od filozofije do vsakdanjih potreb preproste govorice, od znanstva do zabave, od resne piati do humorističnega skvašenja. Tudi na frazeologijo se v polni meri ozira.

Koncem knjige je pridejan še vrlo potreben seznam francoskih nepravilnih glagolov, ki je prava tolažba vsakemu Nefrancozu. — Knjiga je priročna in zelo okusno opremljena, tisk lep, jasen, čist in ne premajhen, papir papir dober, tako, da lahko trdim: zlato jedro v okusni opremi.

»ŽENSKI SVET«

letnik IV., 1. štev. — Z letošnjim letom stopa ta lepi slovenski ženski list v četrto leto svojega obstoja. Previdno, a vsrtačno se dviga in izpopolnjuje njegova vsebina. Beletristični del, četudi nismo še srečali dosedaj v njem še vseh naših literarnih prvakov, prinaša prav prijetne, pomembne in lepe stvari. Ta številka se odlikuje posebno po lepem članku (pod »Obrazi in duše«) o Leji Faturjevi. Komu ne gre do srca črtica »Moj koledarček«. Pesnice so polne občutja. Članek Manice Komanove o naši igralski umetnici Polonici Juvanovi s sliko proslavlja njen igralski jubilej. Tudi strokovni del je lepo zastopan. Zanimivi in poučni so članki o vzgoji, ki jih nadaljuje Gizela F. — Izvestja so vedno v koraku z današnjimi pojavi ženskega gibanja po svetu. — Priloga je znatno povečana in bogata lepih predlog za ročna dela, kakor tudi obširna v razgovorih, odgovorih in nasvetih, ki pričajo o živahni zvezi med naročnicami in listom.

Skromen, a primeren je notranji okrasek lista. Ljubko nas pozdravljajo v novih inicijalkah izza čipkaste okvira ženske glavnice v naših narodnih nošah. Inicijalka je narisal akademski slikar G. M. Gaspari. — »Ženski svet«, bodi pozdravljen v četrtem letu svojega dela. — Naroča se pri upravi za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20/1. — Letna naročnina 64 Din, polletna 32 Din, četrtletna 16 Din. Nove naročnice naj se požurijo s prijavo, da ne bo zopet kakor v vseh prejšnjih letih, zmanjkalo lista.

Baržun, zamet za večerne toalete in svila v vseh barvah samo prvovrstni izdelek.
Kamgarn, sukno, ševiot samo kvalitetno blago pri
LENASI & GERKMAN, Ljubljana

DELAVSKA AKADEMIJA.

V četrtek, dne 28. januarja, je na delavski akademiji predaval g. Kopač del naslovom »Vojna vojni« Skioptične slike, ki so spremljale predavanje, so bile dovolj srečno izbrane in so podale navzočim živo sliko vojnih grozot, pa tudi marsikak izrazit kontrast med trpljenjem nižjih in zabavami višjih med svetovno vojno.

G. Kopač je govoril dokaj stvarno, dasi smo mnenja, da bi se dalo k slikam povedati mnogo več.

Na koncu je mlad komunist napravil opazko, da so socialisti tudi glasovali za vojno. Navzočih je bilo kakih 200, med predavanjem so po dvorani krožile tudi razne vojne fotografije.

SODNI DAN BREZ FIGOVEGA PERESA.

Po nalogu papeža je preiskala neka umetniška komisija natančno in temeljito vsa mojstrska dela v vatikanskih cerkvah in muzejih. Po končanem delu je izdelala komisija poročilo, v katerem poudarja, da je treba gotove podobe. Predvsem pa Michelangelov sodni dan, restavrirati. Nato je pregledal dotične umotvore papež sam, ki je odredil, da se imajo slike restavrirati tako, kot jih je naslikal Michelangelo. Slikar Danier de Voltera je namreč poslikal gola telesa s predpasniki, ki so zakrivali »sramoto«. Papež pa je mnenja, da ni dopustno, da bi se oskrnjala dela mojstrov na tak način.

Šestdesetletnica Romaina Rollanda.

Romain Rolland je manj pesnik Francije kot pa pesnik vsega sveta. Njegova dela so v Rusiji, Nemčiji, v Ameriki, na Balkanu bolj znana, kot pa v Franciji sami. Kajti on spada med one redke duhove, ki ne izobiljujejo svojih misli in nazorov po javno priporočanem vzorcu, nego rastejo iz sebe, za merilo svoje duševnosti pa ne potrebujejo ničesar razen vedno ponavljajoče se in večno iste razlike med dobrim in zlim.

In tak je danes v obeh Evropi: on, Francoz, francoski pesnik, v konfliktu s francosko javnostjo, s francosko literaturo, z vsem, kar predstavlja Francijo.

Ako danes Nemci citirajo njegove besede in izrabljajo njegovo osebo, da ponižajo Francijo, bi se morali zavedati, da Rolland ni obsodil samo Francije, nego tudi Nemčijo, še več: obsodil je vse, kar na svetu hujska človeka na človeka ter se je v srca milijonov mržnja, narodno nestrpnost ter militarizem.

Ko je napovedal leta 1903 v svoji knjigi »Le temps viendra«, kjer slika grozote burške vojne, da prihaja nad Evropo še hujske, stokrat hujske zlo, takrat je bil njegov glas še neopažen. Zato je bila svetovna vojna zanj le naravna posledica protinaravne brezsrčne tedanjosti. Prorok bratstva, človeštva in sprave je tedaj spregovoril. Nikdar ni govoril fraz, njegovi klici po spravi so bili klici, prihajajoči iz srca, ki je vedno utripalo za človeštvo.

Romain Rolland ne pozna ozkornosti, ne predsodkov. Še v mladosti si je pridobil obzore svetovne izobrazbe.

Rolland je sin podeželskega notarja iz Burgundije, ki se je potem preselil v Pariz; tu se je tudi Rolland spoznal s Petrom Claudelom, enim največjih sedanjih francoskih pesnikov. V francoski javnosti je postal znan s svojimi biografijami velikih glasbenikov, s katerimi pripada tudi »Beethoven«, ena njegovih novejših in najlepših knjig, iz tricikla, ki jim pripadata še »Tolstoj« in »Michelangeloc«.

Rolland spada k oni duševni generaciji, ki je bila vzgojena po Tolstojevih spisih in

ki je dala Evropi in evropski knjigi nov humanizem. Barbuse in Claudel v Franciji, Björnson v Skandinaviji, Hamsun na Danskem, v Nemčiji Hauptmann s svojimi »Tkalet«, Rus Gorki, pri nas Cankar, na Češkem Bezruč itd., vsi glasniki novega utripa človeka za svojega sočloveka!

Zato je Rolland v opreki z vsem, kar se je in kar se še pridiga po svetu kot edina prava religija, s hipernacionalizmom in etalizmom. »Nisem član gotovega plemena, last ževljenja sem, vsega življenja. V vseh narodih imam brate, prijatelje in sovražnike. Oni, ki so mi najbližji, niso vedno to, ki jim pravite: rojaki.« (Clerambault.)

Kakor on, tako tudi njegovi junaki niso zgolj Francozi, Angleži, Nemci, nego v prvi vrsti — ljudje. Njegov »Jean Christophe« popisuje življenje glasbenika, po krstinem listu sicer Nemca, po srcu in razumu pa le človeka. Človeštvo je Rollandu najvišja narodnost.

Ni Rolland antinacionalist. Nekatere njegove knjige naravnost opevajo francosko revolucijo. Bistveno v njem pa je le človeštvo in to se zrcali v vseh njegovih knjigah.

Danes živi Rolland v deželi, ki ne pozna narodnostnih bojev in ne hujskanja na vojno, v Švici. V svoji vili ob Zenevskem jezeru, blizu stikališča treh narodov — francoskega, nemškega in italijanskega, tiho živi, vedno pripravljeno ponovno dvigniti svoj glas za človeštvo in proti umetnemu sovraštvi, ki vlada med narodi. Prijatelj je vseh narodov in seveda tudi lastnega. Pravi apostol pacifizma ima povsod mnogo čestilcev in pristašev, pa tudi srditih nasprotnikov. Nekateri so ga skušali ubiti z ignoriranjem, kakor da bi se dala ubiti misli, ki živi na dnu vsakega človeka in katere glasnik je ravno Rolland, apostol misli človečanstva.

Ze dolgo ni več Romain Rolland le klicar v puščavi, njegove besede prodirajo v srca najzakerknjejših, njegova misel miru značuje vedno bolj.

kovi so bili nato prenešeni v stanovanje škofa Zadravetza, kjer so bili sortirani in nato izročeni konzorciju razpečevalcev.

Notranji minister Rakovszky je odgovoril na vprašanje članov komisije, da je zvedel dne 18. decembra, da je Nadossy soudeležen pri falzifikatorski aferi. Priznati je dalje moral, da je imel potem več sej z Nadossyjem in z Windschgraetzom in da je na dan aretacije obiskal Windschgraetza skupno z Nadossyjem. Rakovszky je tudi vedel, da imata Nadossy in Windschgraetz stalno konferenco. (Da bi to ovadil policiji,

Kaj je dognala parlamentarna komisija?

Kakor znano je pristal Bethlen na parlamentarno preiskavo falzifikatorske afere le, če se vrši ta v največji tajnosti. Zato tudi ni nobenih avtentičnih poročil o poteku preiskave, vendar pa se je doznalo za sledeča dejstva.

Justični minister Pesthy je moral priznati, da se je obrnil policijski šef Nadossy septembra meseca na generalnega ravnatelja poštne hranilnice Barossa, če je ta pripravljen dati za financiranje falzifikatorske afere 400 milijonov kron iz hranilničnih sredstev. Ko je Baross denar dal, se je prišlo s tiskanjem falzifikator. Natiskani bun-

Dnevne vesti.

DEMAGOGIJA.

En dan objavlja »Slovenec« članke za Musilovo progno, drugi dan pa članke proti njej. En dan se izreka poslanec SLS v imenu nje za Musilovo progno, drugi dan pa drugi poslanec SLS tudi v njenem imenu proti njej. Za Musilovo progno je namreč kočevska dolina, proti njej pa novomeška. Ne eni in ne drugi dolini pa se SLS ne mara zameriti, ker v obeh so volilci. Nima pa poguma in niti poštenosti, da bi se odločila za eno progno.

Seveda pa taka dvojnost ni demagogija, temveč le spretna taktika. In »Slovenec« bo gotovo dejal, da smo demagogi mi, ker smo proti taki dvojnosti.

— Radičevci bodo predložili amandman. O tem piše »Dom«: Po zakonu ne more finančni odbor povečati nobene postavke, temveč jo more samo smanjšati ali pa popolnoma izbrisati. Zato pa more vsak minister s pristankom vlade ter finančnega odbora povečati posamezne postavke ali pa predložiti čisto nove izdatke, naravno da temeljito podkrepjene. Tako bo moral prosvetni minister predložiti še zelo mnogo postavk za zidanje novih ljudskih šol, za popravilo šol v najbolj revnih občinah in za pobijanje analfabetizma, kakor tudi za ustanovitev gospodinjinskih šol. Razven tega pa tudi za nekatere najbolj nujne investicije na ljubljanski in zagrebški univerzi. Ravno tako bo moralo tudi ministrstvo za agrarno reformo brezpogojno predložiti državno pomoč v znesku več milijonov dinarjev za vzdrževanje onih vednih naprav v Banatu in Bački, brez katerih bi se ta naša žitnica skoraj spremenila v močvirje, kakršno je nekoč bila...

— Cenjenim naročnikom sporočamo, da smo današnji številki priložili poštne položnice v svrhu poravnave tekoče naročnine. One cenj. naročnike pa, ki so naročnino že za vnaprej poslali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znancem in prijateljem, da se na naš list naroče. Opozarjamo istčasno vse zamudnike, da jim bomo, ako v teku 14 dni ne poravnajo zaostale naročnine, list brez nadaljnega ustavitli, naročnino pa iztirjali.

— Uradni list št. 8 z dne objavlja: zakon o izpremembah v zakonu o poštno-hranilnem, čekovnem in virmanskem prometu v naši državi; določbe o krošnjarjenju in pojasnilo glede pobiranja takse za ovrženje in tekoče račune pri delniških družbah.

— Kulturno historična razstava v Dubrovniku. Letošnje jesen se vrši v Dubrovniku kulturno-historična razstava po vzoru razstave v Zagrebu. Priprave so v teku.

— Za neodrešene v Italiji. V Sibeniku se ustanavlja društvo za pomoč našim rojakom v Italiji. V prvi vrsti bo skušalo društvo paralizirati vpliv Gentilijeve šolske reforme.

— Kakšni so beograjski sodniki. Pred 6 meseci so imeli v Beogradu senzacionalno afero. Predsednik okrožnega sodišča Velja Marković, pomočnik ministra pravde Zarko Milanović in glavni sekretar kasacijskega dvora S. Janošević so tožili svojega kolega B. Milojkovića radi klevete in žaljenja v službi. Stvar je bila sledeča: Sodnik Milojković je očital navedenim trem kolegom korupcijo in podkupljivost. Pred tremi meseci se je vršila obravnava. Obtoženec je nastopil pred sodiščem takorekoč kot tožitelj. Očital je tožiteljem celo vrsto konkretnih slučajev korupcije in podkupljivosti. Navedel je slučaje, da so prejemali tožitelji od strank kokoši, jajca, šunko itd. ter končno seveda tudi denar. S pričami je dokazal, da se je pripetilo, da so ostali celo morilci nekaznovani, če so plačali tožiteljem po par tisoč dinarjev. Na drugi strani pa so iznesli tudi tožitelji slučaje zlorabe uradne oblasti — ki jih je imel na vesti obtoženec — pred forum sodišča in javnosti. Umazano perilo se je pralo cel mesec. Končno je ugotovilo sodišče, da se obtožencu dokaz resnice ni posretil ter ga je obsodilo na 6 mesecev zapore. Milojković se je pritožil zoper to sodbo na višjo instanco, ki je sodbo anulirala ter odredila novo obravnavo. Za proces vlada v Beogradu velikansko zanimanje. Obtoženec je obelodanil v Novostih izjavo in poziv, skaterim vabi vse Beograjčane, naj pridejo poslušati, da bodo videli, kakšni so beograjski sodniki.

— Nove poštne znamke. V Beograd je prispela prva pošiljka 2.000.000 novih poštinih znamk po 1 dinar. Znamke so bile takoj razposlane na posamezne poštne direkcije. V kratkem se natisnejo tudi nove znamke po 25 in 50 para. Za namke po 2, 4, 5, 8, 10, 15, 20 in 30 dinarjev so že izdelani klišaji. Te znamke pa se izdajo šele po potrebi, ko bodo porabljene znamke stare izdaje.

— Poprava luke Jelsa. Pomorska direkcija v Splitu prične v kratkem s popravo luke Jelsa na otoku Hvaru.

dišče v Ljubljani podpredsednik deželnega sodišča France Rekar, pri okrožnem sodišču v Novem mestu dr. Jurij Rošenek, pri okrajnem sodišču v Mariboru dr. France Ziner, pri okrajnem sodišču v Celju pa dr. Jože Kotnik.

— Svet za pravne zadeve otrok v Moskvi. Sovjetska vlada je vzpostavila v svrhu pobijanja vedno bolj se razširajoče otroške bede svet za pravne zadeve otrok. Ulasom statistike se je informiralo pri tej instituciji v pravnih zadevah otrok leta 1925 okrog 17.000 oseb.

— Filmske predstave v cerkvah. Kot poročajo z Dunaja, je baje dovolil papež, da se smejo prirejati odslej v cerkvah filmske predstave. Ze pred par leti je prosilo več župnij za dovoljenje vprižarjanja nabožnih filmov v cerkvan, toda takrat je bila prošnja odklonjena. Sedaj je podvel dijonski škof nov tozadeven poizkus ter baje uspel. Dovoljenje je izdano zaenkrat samo za eno leto.

— Množestvene tožbe na odškodnino radi nepravicega zapore v Avstriji. Kot poročajo z Dunaja se množe tam v zadnjem času slučaji, da skušajo nestrpani upniki konstruirati iz civilnopravnih zadev kazenske. Seveda se najde tudi dovolj državnih pravdnikov, ki komaj čakajo, da ljudi ne samo obtožijo, temveč dajo tudi zapreti. V večini slučajev gre za trgovske stvari. Trgovce je pa praktičen šlovek. Če se preiskava proti njemu ustavi, zanteva odškodnino, če misli, da mu gre po zakonu. Proletarec je zato preneumen. Sprico neugodnih gospodarskih razmer je umevno, da prinajmanj trgovci množestveno na zatožno klop rada goljufije, poneverbe in ščelnih deliktov. Vsled tega pa se množe odškodninske tožbe in zadajem času bolj in bolj. Finančni prokuratorji se pritožujejo radi izgubljenih procesov bivši trgovci pa radi izgubljenih eksitenc, kajti tisti, ki ga je imela justica v krempljih, je izgubil kredit in malenkostna odškodnina, ki jo dobi na podlagi — mimogrede omenjeno, tudi pri nas veljavnega zakona — ga ne reši iz vode.

— Regasti legar v osijskih sodnih zaporih. V osijskih sodnih zaporih je obolel neki kaznjeneec na pegastem legarju. Ker je prisel v stik z drugimi arestanti, je bila odrejena zoper ves sodni stol kvarantena, ki bo trajala 14 dni. Dokler bo trajala kvarantena, se ne bodo vršila na sodišču nobena zaslišanja in nobene obravnave.

— Potopljen italijanski parnik. Te dni se je potopil na Crnem morju italijanski parnik »Principessa Jolanda«. O usodi moštva in potnikov se ne ve ničesar.

— Težka rešitev ponesrečencev na morju. Ameriška ladja »Roosevelt« je sporočila potom brežičnega brzajava, da je rešila in sprejela na krov 12 moških »Antinoc«, ki je ponesrečila vsled silnega viharja. Brzojavka ooljublja, da bo ladja »Roosevelt« rešila, če se poleže vihar tudi ostalo moštvo — kapitena in 12 mornarjev. »Antinoc« se nahaja v jako opasnem položaju. »Roosevelt« je izgubila pri rešitvah poizkusih dva moža in pet rešilnih čolnov.

— Obsojen komunistični poslanec. Iz Pariza poročajo: Komunistični poslanec Doriot je bil obsojen radi zlostavljanja nekega policijskega uslužbenca ob priliki nekega rencontra policije z demonstranti na 8 dni zapore in 300 frankov globe.

Reklame ne potrebuje
O. BERNATOVIĆ
ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča!

— Juvelir — tat draguljev. V sredo je bil na Dunaju aretiran lastnik trgovine z dragulji Moranski, ker se je izkazalo, da je identičen z dolgoiskanim vlomilcem. Izvršil je lansko leto v Curihu velik vlom v trgovino nekega juvelirja. S predmeti, ki jih je tam ukradel, je otvoril na Dunaju lastno trgovino. Domneva se, da ima Moranski na vesti še več drugih vlomov pri juvelirjih v Curihu, Bruslju, Pragi in Brnu. Dunajska policija je ugotovila, da je Moranski pravzaprav strojniki ter doma iz Budimpešte, kjer ga imajo tudi kot vlomilca v evidenci. Služil je na Madjarskem pri rdeči gardi. Leta 1921 je pobegnil iz kaznilnice. Leto pozneje je bil obsojen v Milanu pod imenom Ordog radi tatvine na dve leti ječe. Nato je prišel pod imenom Josip Nagy v Prago. Tam so ga prijeli kot sumljiv individij. Ker mu pa niso mogli ničesar dokazati so ga izpustili ter izgnali iz države. Nato se je podal v Curih, kjer je bil po zadnjem velikem vlomu aretiran. Posrečilo se mu je, da je pobegnil iz preiskovalnega zapore, nakar se je naselil na Dunaju kot juvelir.

— Gostilničarji zoper antialkoholike. Te dni so priredili antialkoholiki na periferiji Beograda propagandistično predavanje. Ker zaznamuje protialkoholno gibanje v Beogradu primeroma lepe uspehe, so podvelji prestrašeni gostilničarji proti akciji. Medtem, ko so zborovali abstinenti v dvoranah neke gostilne, je jel gostilničar nositi svojim gostom v prvi sobi brezplačno alkoholne pijače. Predavanje je bilo dobro obiskano. Udeleženci so govornike pazljivo poslušali. Ker pa je bilo v lokalni precej toplo, so se hodili neprestano v prvo sobo hladiti. Tam pa so se še bolj razgrelji, ker jim je točil borbeni gostilničar brezplačno dobro vince in tako so se vračali mladeniči v dvorano rdeči kot Turgenjevi vampirji, kljub temu pa so prirejali predavateljem viharne ovacije ter vsdikali: »Živela trezna mladina!« Po preteku ene ure so bili skoro vsi poslušalci bolj ali manje vjnjeni, samo predsednik je pil dalje vodo. Shod bi bil končal brez najmanjšega incidenta, da ni zlezlo vino nekaterim poslušalcem nekoliko preveč v glavo. Tako pa se je zgo-

dilo drugače. V trenutku, ko je končal mladi abstinent svoj navdušen govori z vsklikom: »Živela treznost«, sta pristopila k njemu dva poslušalca, zaklicala: »Živjo bog Bachus!« ter mu prisolila dve krepki zaušnici. To je trezne antialkoholike hudo razburilo, prihтели so svojemu predsedniku na pomoč in razvil se je med treznimi in med pijanimi antialkoholiki tak pretep, da je morala intervenirati policija.

— Vlom v srežki urad. Te dni je bil izvršen v srežki urad v Titelu drzen vlom. Svedrovci so odnesli okrog 3000 Din. Da so navrtali blagajno, bi bil njihov plen večji. To so sicer poizkusili, toda ni se jim posrečilo. Bili so pri delu moteni, ali pa niso imeli primernega vlomilskega orodja. Vlom je vzbudil temvečjo pozornost, ker stoji srežko sodno poslopje sredi mesta. Vlomilci so izginili brez sledu.

9. februarja 1926
Union.
Veliki tehniški ples
pod osebnim pokr. Nj. Vel. kralja ALEKSANDRA, Udruženja inženjerjev in arhitektov in častnega damskega komiteja.

— Manifestacije za bivšega nemškega cesarja Viljema. Iz Berlina poročajo: Ob pribliki rojstnega dneva bivšega cesarja Viljema je prišlo v Berlinu do manifestacij v prilog odškodninae bivšim nemškim knezom.

— Iz obupa radi finančnih težkoč se je ustrelil v Budimpešti v svoji vili nekdanji zakupnik osiješke kolodvorske restavracije Josip Paradžar. Predno je izvršil samomor, je ustrelil svojega psa in svojo soprogo, ki je bila nekoč mnogo obožavana osiješka krasotica.

— Veliki premogovniki razkriti v severni Rusiji. Na pečorskem ozemlju so bili razkriti veliki premogovniki.

— Veliko izpopolnenje telefona. Kot poročajo sovjetski listi, je iznašel profesor Kevlenko v Leningradu instrument, ki omogoča telefoniranje tudi, kadar ni nikogar pri telefonu. Navadnemu telefonskemu aparatu se priklapi poseben aparat, v katerem se nahaja elektromagnetna železna žica. Na žico je mogoče zaznamovati elektrokemičnim potom poljubne besede, kot n. pr.: Halo! Telefonskega abonenta ni doma. Če hočete, telefonirajte: »Oseba, ki kliče, lahko dikтира na to, kar želi povedati, v aparat. Ko pride abonent domov, si da lahko reproducirati besede, ki jih je govoril dotični človek v aparatu. Besede so zaznamovane na elektromagnetni žici. Ko jih je abonent čul, jih lahko odstrani. Iznajdba je že patentirana.

— Plesni vozovi na železnici. Na progi London-Brighton je bil uveden ta mesec za poskušnjo pri nekaterih vlakih plesni voz. Avtor ideje je 84letni inženjer Yarow, ki je prepričan, da bo pospeševala uvedba plesnih vozov bistveno potniški promet, posebno na vlakih, ki vozijo na večje daljave. Če se bo njegovo pričakovanje uresničilo, in če bodo postali »plesni vozovi« tako samoočebni umevna institucija kot so jedilni in spalnii vozovi, se bo šele videlo.

— Nenavadno sredstvo zoper zobobol. Nekega hilpca na posestvu Bernried pri Monakovem je bolel silno sob. Ker je bila do zdravnikov dolga pot, je pograbil hilpce v svojem obupu revolver ter si zob izstrelil. Tako se je iznebil zobobola, najbrže pa bo rešen v kratkem tudi vseh drugih bolečin, kajti krogla mu je obtičala v glavi in zdravnik izjavljajo, da je malo upanja, da bi okreval.

— Dom na Krvavcu je v nevarnosti. Zato se je odločila tvrdka Meind, da bo na Planinskem plesu, ki se vrši 1. februarja ob 20. uri v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani, kuhala sama po svojem tehnično izvežbanem oseboju prvovrsten čaj in najfinejšo kavo, ki bo gotovo specialiteta. Tvrdka Meind bo storila to veliko uslugo Slovenskemu planinskemu društvu brezplačno samo, da bodo naši vrli planinci in naše brhke planinke rešile Dom na Krvavcu s tem, da se bodo polnoštevilno udeležile letošnjega planinskega plesa.

— Zadnje dni so zopet našle zlatnike v Zlatorog terpentinovem milu: Gospa Marija Kristan v Predtrgu pri Radovljici, milo je kupila v trgovini Franjo Tevž, Predtrg pri Radovljici; gđ. Mici Hromec, Vevče 5, p. Dev. Mar. v Polju, milo je kupila v trgovini Ivan Rant v D. M. v Polju; Ela Jonke, Oplotnica, Ivana Kavčič pri gospej Mariji Klinc, Gornja Radgona, Marija Murko-Maribor, Aleksandrova cesta 6, Agica Sluga, Maribor; Marija Kristan, Predtrg, Ivana Klemens, Maribor, Gruberjeva ulica 5 ter gđ. Dora Skubic, Ljubljana, Dolenjska cesta.

— Reorganizacija prodaje trboveljskega premoga. V zvezi s svoječasnim govoricami o reorganizaciji prodaje trboveljskega premoga potrjujemo, da namerava izvesti Trboveljska družba faktično velikopotezno reorganizacijo, s katero naj se doseže dvojno: 1. Pocenjenje premoga na podlagi na vseh go-

spodarskih poljih umezne koncentracije, ki zvišuje na eni strani kapaciteto, na drugi strani pa intenzificira prodajo, iz česar rezultira možnost, da se da surovina, v tem slučaju premog, konzumentom ceneje na razpolago. 2. Koncentriranje, torej poenostavljenje organizacije prodaje, ki je bila doslej pri naši največji premogokopni družbi, to je v Trbovljah precej komplicirana in raznoalka. Doslej je bilo kot znano, več takih organizacij, ki so bile pa kot produkti povojnih razmer pravzaprav samo provizorične in zasilne ter se, neodvisne druga od druge, niso dale celemu stroju primerno prilagoditi. Iz tega stališča je torej reorganizacija prodaje trboveljskega premoga samo pozdravljati, ker odgovarja tako potrebam prebivalstva kot načelom koncentracije sil, ki jo zahtevajo gospodarski principi.

Ljubljana.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani. V nedeljo 31. t. m. predava v univerzitetni zbornici g. Josip Vidmar, urednik »Kritike« o temi: Literatura in kritika. Začetek ob 10. uri. Vstop prost, prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

— Društvo sodnih poduradnikov in slug v Ljubljani vabi svoje člane na redni občni zbor na dan 2. februarja t. l. ob 2. uri popoldne v juštno palačo soba št. 28 v Ljubljani. — Odbor.

Mladinska organizacija strokovne »Unije« v Ljubljani, Narodni dom obhaja **obletnico** svojega obstoja dne 31. januarja 1926 v restavraciji »Pri Levu«, Gosposvetska c. SPORED: 1. Uvod Krste pri Savici (deklamacija) Fr. Prešeren. 2. Igre: Priljudni komisar. 3. Pozdrav delegator. 4. Kvaritpircti (deklamacija) O. Zupančič. 5. Igra: Kdo je blazen. Začetek točno ob pol 20. uri. Po sporedu **Sajliva pošta, ples itd.** Med odmorom svira lastni tamburaški orkester. Pri editru se vrši pri pogrjenih mizah. K obitni uležilji vljudno vabi **ODBOR.**

Gospodarstvo.
LJUBLJANSKA BORZA.
dne 29. januarja 1926.
Blago: Hrastova drva, suha, 1 m dolž., fco nakl. postaja, 5 vag., den. 17.40, bl. 17.40, zaklj. 17.40; deske, 19 mm, 4 m, večina smreka, monte, fco meja bl. 550; testoni, monte, fco vag. meja bl. 555; hrastovi hlodi, od 30 cm naprej, od 3 m naprej, fco nakl. postaja den. 450; bukovi hlodi, od 25 cm naprej, I. II., 70%, I., fco nakladalna postaja bl. 250; hrastovi plohi, neobrobjeni, 80, 90, 120, 130 mm, od 2.50 m naprej, fco vag. meja den. 1050; bukova meterska, zdrava drva, napol suha, fco vag. Postojna tranz., 30 vag., den. 21, bl. 21.50, zaklj. 21; bordonali, zdravi, suhi, brez velikih grč in razpok, lepo obdelani, 30,30 do 48/50 cm, media 35,35, cm od 7 do 12 m, fco vag. Postojna tranz., 1 vag., den. 420, bl. 430, zaklj. 420; hrastovi plohi, neobrobjeni, 60, 70, 80, 100 mm, od 2.50 m naprej, fco vag. meja den. 1050; hrastovi plohi, obrobjeni, 60, 70, 80, 100 mm, od 2.50 m naprej, fco vag. meja den. 1200; bukovi bouls od 40 do 120 mm, od 2.20 m naprej, fco vag. meja den. 560, bl. 580. Pšenica bačka, fco vag. nak. post. bl. 302.50; pšenica dom., fco vag. prekmurska postaja bl. 320; pšenica sremska, fco vag. nakl. post., 3 vag., den. 292.50, bl. 292.50, zaklj. 292.50; koruza, času primerno suha, fco Jesenice tranz. za II. bl. 165; koruza, času primerno suha, fco vag. nakl. postaja, 1 vag., den. 115, bl. 115, zaklj. 115; koruza medijmurska, fco vag. medijm. postaja bl. 175; koruza drobna, fco vag. prekmurska postaja bl. 175; koruza drobna, fco vag. banatska postaja, za II. bl. 140; oves srbski, fco Postojna tranz. bl. 220; ječmen 66,67, par. Ljubljana bl. 235; ajda domača, fco vag. prekmurska postaja bl. 265; riž domača fco vag. prekmurska postaja bl. 215; proso rumeno, fco vag. prekm. postaja bl. 215; otrobi drobnii, pšen., fco vag. nakl. post. bl. 125; ječice, zlatorumene, fco vag. dol. p. den. 250; slivovka bosanska, gar. 25 odst., 100-črtna, neotrošarinjena, fco vag. postaja Brčko bl. 3200; slivovka srbska, gar. 50 odst., fco vag. Postojna tranz. (sod posebej) bl. 1600; la Portlandcement »Salona«-Tour, fco vag. Solin: v jutavrečah po 50 kg bl. 40, v pap. vrečah po 50 kg bl. 45, v sodih po 150, 180, 200 kg bl. 52.50.
Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 76. bl. 78; tobačne srečke iz l. 1888 den. 30, bl. 312; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska pos den. 200, bl. 202, zaklj. 202; Ljublj. kred. banka den. 200; Merkant. banka den. 100, bl. 104; Prva hrv. šted. den. 600, bl. 966; Slavenska banka den. 50; Kred. zav. den. 175, bl. 185; Trboveljska den. 842, bl. 346; Združene papirnice den. 110; Stavbna družba den. 90, bl. 100; »Seširc« den. 115, bl. 120, zaklj. 115.
BORZE.
— Zagreb, 29. jan. Devize: Newyork ček 56.35—56.95, London izpl. 274.78—276.78, ček 274.625—276.625, Pariz 212.5—216.5, Milan izpl. 227.48—228.88, ček 0—228.6, Praga 167—169, Curih 1089.8—1097.8, Berlin 1344.5—1354.5, Dunaj 794.16—804.16.
— Curih, 29. jan. Beograd 9.145, Newyork 518.50, London 25.215, Praga 15.345, Pariz 19.53, Milan 20.89, Bukarešta 2.81, Dunaj 73.02, Sofija 3.60, Berlin 123.40, Budimpešta 0.007260.

Orijen'alska noč v Ljubljani
(Vrhunec prireditve)
Kedaj? Kje? Pazite na datum!
— Zadnja policijska racija v Beogradu je imela kot vsaka, sijajen uspeh. To pot je povsvelila policija posebno pozornost mladini. Aretiranih je bilo impozantno število 10 do 15letnih beograjskih pouličnih fantalinov, rojenih na cestnem tlaku in obsojenih, da umrjejo na vešalih. Poslopje, kjer so zaprti mladoletni je tako prenapolnjeno, da za aretirance ni bilo več prostora ter so jih morali utakniti v zaporne lokale za odrasle.
— Za spomladansko porotno zasedanje so imenovani za predsednike: Pri deželnem so-

Zveza Slovenije z morjem.

(Govor g. inž. M. Klodiča na manifestacijskem zborovanju v Novem mestu.)

Gospoda moja!

Menda danes ni človeka, ki bi ne priznaval krvave potrebe lastne železniške zveze Slovenije z morjem; zaradi tega se tukaj sploh ne upuščavam v dolgo vtemeljitev te zahteve. Le par besedi v tarifarnem pogledu. Znano je, da so bili tarifi dne 1. oktobra minulega leta za Dalmacijo tako znižani, da so nižji kakor oni na Sušak. Obenem pa so zvišali te sušške tarife tako, da je prevoz iz Slovenije v Trst mnogo cenejši nasproti poti na Sušak. Slovenija je na kratko povedano od našega Kvarnera odrezana in izročena italijanskim lukam. Ali tudi ne glede na te nove tarife ne more tukaj pomagati sploh nobeno tarifarno krprenje. Ako bi hoteli res tarifarno konkurirati Trstu, kamor ima Ljubljana 145 km daleč, morali bi na Sušak, t. j. iz Ljubljane 330 km daleč, voziti izpod lastne režijske cene. To ne gre. Zaradi tega ne preostane druga rešitev, kakor izgraditi novo krajšo zvezo Slovenije s Sušakom, krajšo za 120 km kakor je sedanja, da se konkurenca s Trstom omogoči.

Kako so nastale različne variante železniške zveze Slovenije z morjem, je vsem znano. Zato se tu v historijati ne spuščam, ampak naj le karakteriziram posamezne trase in napravim zaključke.

Dr. Musil je izdelal projekt proge Kočevje—Brod na Kupi—Brod Moravice. Karakter te proge je težki visokogorski s številnimi vijadukti in predori. Dr. Musil ceni gradbene stroške svoje proge na 350 milijonov Din. Dolga je okroglo 46 km in ima tudi proti morju vspon 24%. To je temeljna napaka. Uspon proti morju ne sme presegati obstoječi uspon na sušaški progi, t. j. 16%. Prvič na Musilovi progi sta Kočevje in Brod na Kupi središči tovrstnega prometa (premog in les), imeli bi direktno vlake na morje in bilo bi torej zelo nerodno, da bi morali menjati vlažno silo pri vlakih, t. j. stroje, ker se vspon spreminja, kar bi kompliciralo in podražilo obrat; drugič pa je stroj, ki vozi na 16% navzgor in 25% navzdol (to zadnje na delu Lič-Sušak) vseskozi enakomerno obtežen in izrabljen, kar se mora zahtevati.

Nima smisla govoriti, da imamo danes jako stroje tudi za strme proge, ki jih moremo tudi elektrificirati, vse to velja ravnotako tudi za položnejšo progo in prednost je vedno na njeni strani, tudi je njena kapaciteta večja, t. j. v istem času se more na položnejši progi več transportirati kakor na strmi. Saj so to razlogi, zakaj se danes celo eliminirajo strmine tudi pri obstoječih progah, n. pr. na progi Bologna—Firenze, ki vodi danes strmo čez Apenin, a se gradi položni 18 km dolg predor skozi hribe. To je klasični primer.

Poslušajmo kaj pravi dr. Musil o svoji progi, na katera se njegovi pristaši vedno sklicujejo. Dr. Musil namreč začetkom ni predlagal sedanje svoje trase čez Brod na Kupi, ampak povsem drugo čez Goršeti. Sele pozneje je postal iz Savla Pavel in izdelal načrt čez Brod na Kupi. O tej svoji trasi čez Brod na Kupi pravi dr. Musil v svojem prvem poročilu leta 1920 sledeče:

»Proga teče v znatni dolžini po večkrat od jarkov razjednem mehkem svetu, ki zahteva mnogo več objektov kakor vapnenski teren. Predori in mehkejših skladih so izpostavljeni gorskemu pritisku in se jih mora na vsak način vseskozi obzidati. Proga med Brodom na K. in Brod Moravicami leži popolnoma v manj zaželenih skladih (peščenjaki, škrljčevci, ilovica) verfenske formacije. Mnogoštevilni jarki so globoko v rebra zajedeni in silijo na gradbi mnogih predorov in vijaduktov. Tak gradbo moramo imenovati težko in drago delo, glede gradbe in glede vzdrževanja. Pri 14 in 16 km od Kočevja imamo podobno sklade, ki segajo v obliki jezikov čez cesto iz jarkov navzgor; v njih se nahaja voda in plazovi tukaj niso izključeni, čeravno je potek proge v tem terenu le čisto kratek.

Verjetno je, da naletimo v predoru pred 26 km na gradbene težkoče.

Del Brod na Kupi—Brod Moravice moramo v splošnem imenovati zelo težko in drago železnico.

Gradbene težkoče bodo velike, ravnotako gradbeni stroški in izdatki za vzdrževanje.

Tako torej govori oče o svojem lastnem detetu; ali prav ima! Tukaj imamo klasični »Rutscherraine«, 10—15 km na dolgo in 300 m na visoko! Musilovo mnenje se tudi dobro vjemata z mnenjem direktorja budimpeštanskega geološkega zavoda, katerega je zagrebačka direkcija pred vojno poklicala, da se izrazi o načinu osiguranja obstoječe proge v tem kraju, ki se na več krajih pogreza. On je celo predlagal, naj se ta del obstoječe proge popolnoma preloži! Vsekakor je stala sanacija obstoječe proge tukaj že nekaj milijonov zlatih kron. Podobno se izraža tudi bivši direktor zagrebačke direkcije ing. Koštič in tudi današnji šef sekcije v Delnicah ing. Klajič. Jaz se ne morem dovolj načuditi gospodi okrog Musilove proge, ker o teh dejstvih molči kakor grob. To se pravi igrati se z žulji davkoplačevalcev, ker začne se predore, vseke, fundamente itd. v takem terenu lahko, ali kdaj in kako se bode delo izvršilo in koliko bode zares stalo, to danes sploh nikdo ne more reči!

Sicer pa naj omenjena gospoda že vendar enkrat vzame na znanje, da je Musilova proga v prvotni obliki končno pokopana. Direkcija za nove gradnje železnice je iz navedenih principijelnih razlogov predpisala tudi tukaj proti morju vspon 16%. S tem je trasa podaljšana na okroglo 51 km in stroški povečani na 380 milijonov dinarjev. Kljub temu podaljšanju bi bil ta obrat cenejši kakor na prvotni stari Musilovi progi. Vodi pa ta nova trasa slejkoprej v istem slabem terenu, izgledi za njo torej tudi tako niso zrasli.

Brod Moravice je samo mala postajica, ki leži v vsponu 16%. Za priključek je popolnoma neuporabna in preuredba je prometno in tehnično težak problem, ker moramo zabravati, da imata obe progi skupno postajo, ne pa vsaka svojo. Vsak resni železničar mora to zahtevati.

Ne podcenjujem interesov krajev okrog Broda na Kupi in Čabra, ali mi hočemo zvezo cele Slovenije z morjem, ne pa Musilovo lokalno, ki bi sicer vezala zapadno polovico Slovenije z Ljubljano z morjem, pustila bi pa v nemar vzhodno polovico dežele z Mariborom; pa tudi smer v Dalmacijo moramo vsaj deloma vpoštevati, že zaradi osebnega prometa, akoravno dalmatinske luke ne morejo biti izhodišče Slovenije na morje. Iz vseh teh razlogov se tudi Musilova proga ne more dovolj rentirati. Promet iz severa pojde prejkot slej v Trst, ker Musilova proga ni dosti konkurenca zmožna. Iz samega prometa lesa se ne bode moglo rentirati, četudi se ga ceni maksimalno na 40 vagonov dnevno.

Lesni industriji v okolici Čabra se da pa pomagati tudi z ožkotirnicami in novimi cestami na kočevsko in sušaško progo, tem bolj, ker vodi tudi Musilova proga preko 30 km oddaljeno od težišča ondrotnih šum.

Pod zvezo Slovenije z morjem si predstavljam jaz vse kaj drugega kakor Musilovo progo. Tudi vzhodni del Slovenije z Mariborom ima pravico do dostopa na morje. Vse to se da doseči pa le, ako zvežemo istočasno kočevsko in sušaško progo. Razen tega pa tudi Sevnica s St. Janžem. Saj to priznavajo tudi pristaši Musilove proge, kakor bomo pozneje videli. Mi hočemo skupni enoten program, ki obstoja iz zvez Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola mimo Vrbovskega na Srpske Moravice, in Sevnice—St. Janž. Promet naj gre v dveh tokih iz Slovenije na Sušak.

Vse to zahteva 87 km novih prog. Morda bode kdo rekel, da bode težko doseči ta če tudi skromni program, ker južni del naše države sploh nima železnice. Temu nasproti ugotavljam: Nasprotniki rado zamolčijo, da je 58 km, t. j. dve tretjini tega programa že zakonjenih, namreč progi Kočevje—Stari trg—Lukovdol—Vrbovsko in Sevnica—St. Janž, da torej ne bode tako težko zagurati tudi še ostali del Črnomelj—Lukovdol. Vsekakor bode to mnogo lažje doseči kakor gradbo Musilove proge, za katero je treba danes šele razveljaviti obstoječi zakon in napraviti radi nje drugi. Pri naših političnih razmerah bi bilo to va-banque igra, ker bi se lahko pripetilo, da bi si pri tej reviziji usta obrisali, ne da bi prej kaj pojedli. Razen tega je težko, da bode kateri tehnik prevzel odgovornost za Musilovo zgradbo.

Prvi del našega programa, t. j. proga Kočevje—Lukovdol—Vrbovsko je dolga 44.74 km, Most čez Kulpo pri Radenci je sicer visok, ali ako bi ga hoteli znižati, bi morali seveda podaljšati progo, kar bi bilo dražje kakor veliki mosti. V vojaškem oziru pa si zaguramo prehod preko reke za vsak slučaj

z napeljavo bolj enostavne rezervne proge v samo spodnjem ustroju z zelo nizkim mostom, ki naj služi v mirnem času kakor prepotrebna cesta preko Kupe za tiste kraje. Sicer pa je ta most še vedno za 30 m nižji od onega, ki ga je priporočal dr. Musil pri svoji prvotni trasi preko Goršeti, čeravno je njegov most mnogo bliži državni meji kakor naš. Zgraditi predor pod Lovnikom med Lukovdom in Vrbovskem 4900 m dolg ne dela nikakih poteškoč.

Prednost te naše proge je tudi ta, da leži mnogo bolj oddaljena od državne meje, dočim leži Musilova proga pod italijanskimi topovi na bližnjem Snežniku.

Ta naša proga bi stala samo 345 milijonov dinarjev, torej veliko manj kakor Musilova, kar ni čudo, saj je krajša, ima mnogo manj skupne dolžine tunelov in vijaduktov. Proga ima karakter železnice v srednjem gorovju. Za pri tem prihajajočo razliko bi se delo marsikaj drugega koristnega napravilo, na primer ožkotirnice in ceste katere Čabarska dolina tako potrebuje!

Ta zveza je v relaciji Ljubljana—Sušak popolnoma enakovredna Musilovi progi, ima pa prednost, da se priključuje na veliki postaji Srpske Moravice, ki ima 17 tirov, kurilnico itd., ki je torej brez nadaljnega za priključek pripravna. Tudi ima veza mimo Vrbovskega prednost, da skrajša pot v Dalmacijo proti Musilovi za 20 km. Sicer pa nima več smisla, primerjati Musilovo progo s progo na Vrbovsko same ob sebi. Ne smemo namreč pozabiti, da je danes proga Sevnica—St. Janž zakonjena in glede na to ima zveza preko Vrbovskega zopet sila večji pomen kakor Musilova. Proti zvezi Sevnica—St. Janž menda nikdo ne ugovarja, in greh bi bil to progo ne uporabiti kakor del cele Slovenije z morjem. Ker pa to hočemo, prihaja bolj zveza preko Vrbovskega v poštev, ne pa Musilova proga, ki je preveč oddaljena.

Podaljšanje proge Sevnica—St. Janž je proga Črnomelj—Lukovdol in stane 166 milijonov dinarjev. Proga Sevnica—St. Janž meri 14 km in stane 62 milijonov dinarjev.

Stroški za cel Klodič-Hrovat-Kavčičev skupni program t. j. zveza Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola z reško progo in St. Janž—Sevnica znašajo 573 milijonov dinarjev to je za 193 milijonov več kakor sama Musilova proga, ali dosegli smo s tem programom na mah celo zvezo z morjem, dočim Musilova proga sama tej svrhi ne odgovarja.

V vojaškem oziru odgovarja brezdomno naš sistem prog mnogo bolje kakor samo Musilova trasa. Mi smo bolj oddaljeni od meje, imamo 2 mosta čez Kulpo in vozimo lahko tudi v smeri Vrbovske—Novo mesto—Sevnica, kar nam daje drugo rokado črto za morebitno našo fronto, ako vzamemo progo Vrbovsko—Kočevje kakor prvo. To je velikega pomena.

Jasno je, da bodo imele proge po tem skupnem programu več privlačne sile kakor samo Musilova, tudi ne glede na tranzitni promet iz Čehoslovaške in Avstrije. Zaradi tega se bodo tudi bolj rentirale. Ali tudi tranzitni promet je želeti, in motijo se tisti, ki mislijo, da za nas nima pomena. Jaz cenim dohodek iz tega prometa pri železnici, v luki in na morju na mnogo več kakor 100 milijonov dinarjev letno, in gotovo ne bode nikdo rekel, da take svote za našo ekonomsko bilanco nimajo pomena.

O razmahu našega gospodarstva, ki je posledica vsakega napredka prometa, niti ne govorim.

Sicer pa je zveza Slovenije z morjem v državnem, gospodarskem narodnem in vojaškem oziru tako važna, da imamo tukaj slučaj, kjer mora država zgraditi to progo tudi ako se ne rentira dovoljno.

S tem sem pravzaprav izčrpal moj referat. Le zaradi kuriozitet naj navedem še sledeče:

Pristaši Musilove proge so dobro umeli ugodnosti, ki jih ima naš sistem prog proti sami Musilovi progi in da ta proga sama res ne odgovarja interesom cele Slovenije. Da se ta nedostatek popravi, predlagajo razen Musilove proge še progo Črnomelj—Ogulin, ki je dolga 43.76 km in bi stala 182 milijonov dinarjev. Tako bi se doseglo tudi skrajšane poti iz Ljubljane v Split. Ali glej smolo! Daljša Ljubljana—Črnomelj—Ogulin—Split bi merila 476 km, a čez našo progo Kočevje—Srpske Moravice—Ogulin točno ravno toliko! In ako ne gremo na Srpske Moravice, ampak krenemo takoj

v Vrbovskem na jug, bi bila naša daljšava celo še za 10 km krajša, kakor čez Črnomelj—Ogulin! Torej prosim, v svrhu, da nič ne profiliramo, ali celo da izgubimo 10 km, naj izgradimo Musilovo progo, Črnomelj—Ogulin, t. j. 94 km z stroškom od 562 milijonov dinarjev, ko moremo isto bolje doseči s sašo 44 km in stroškom od samo 345 milijonov dinarjev. Pa se še najdejo ljudje, ki kaj takega zagovarjajo.

Tudi pri tem ne preziram interesa kraja med Vinico—Ogulinom. Ali jaz mislim, da se more Bosiljevo zadovoljiti s postajo Vinica, v ožgled velikim drugim interesom, za katere tukaj gre!

Ali pride še bolje. Po tem povečanem programu Musilovih pristašev še vedno ni vezana vzhodna polovica Slovenije z morjem, t. j. Maribor. Da se to doseže, naj se izgradi čez kočevske hribe še proga Siraža—Toplice—Kočevje, dolga kakih 41 km, s stroškom od kakih 176 milijonov dinarjev. Ali zopet imajo projektanti smolo. Ta zveza bi bila v relaciji Maribor—morje namreč za 18 km daljša, kakor preko Črnomlja—Lukovdola—Vrbovskega, a vlake bi se morale v kočevskem hribovju dvigati za 100 m višje, kakor na zvezi Črnomelj—Lukovdol! Ako vzamemo zraven še progo Sevnica—St. Janž, ki jo tudi nasprotniki potrebujejo, morali bi torej vseskupaj izgraditi 4 proge, skupaj dolge 149 km s stroškom od 800 milijonov dinarjev, proti 3 progam od 94 km dolžine in 573 milijonov dinarjev po našem programu — samo, da dosežemo nekaj manj vrednega! Pri tem pa tudi ne pozabimo, da je pri nas že 58 km, t. j. dve tretjini zakonjenih, pri nasprotnikih pa samo proga Sevnica—St. Janž, 14 km, t. j. še ne desetina! Take stvari se predlaga, ko je vendar jasno, da ni nikakega izgleda, ne danes, ne čez 50 let, da bi se ta luksuzni program kdaj uresničil. To imenujem jaz nebulozno neresno projektovanje križem kražem po kartah, in nič drugega. Glede na dejstvo, da veliki deli naše države sploh nimajo železnice, ne bi pomagalo tudi nikako etapiranje. Teh zvez ne bomo prav gotovo nikoli dosegli. Saj je tudi svrha tega programa le pesek v oči, da se izgradi Musilova proga, potem pa naj vse druge vrag vzame! Tu tiči zajec!

Razliko od 227 milijonov dinarjev bi mnogo bolje uporabili za progo Brežice—Novo mesto in še za nekatere druge v Sloveniji.

Tako vidimo, kako pravilno se je odločil novomeški občinski zastop, ko se je izrekel za naš program. Zahvaljujem se tukaj novomeški občini toplo v interesu stvari. Naj posnemajo novomeško občino tudi druge interesirane občine, kakor tudi politične stranke in drugi merodajni faktorji pri nas. Največ nam škoduje neodločnost v tej za Slovenijo življensko važni zadevi. Da se je novomeška občina te omahljivosti otresla, v tem tiči njena ne mala zasluga za Slovenijo. Hvala ji!

To in ono.

LEV PLESOV VDOV.

Pred par dnevi je bil aretiran v Berlinu 35letni Henrik Pareigis radi hudočinstva goljufije. Podjetni mož je ustanovil za časa inflacije celo vrsto prodajalnih smodk. Ko pa je bila uvedena rentna marka, so falirale njegove trgovine druga za drugo. Končno je obdolžil po krivici poštne uradnike, da so mu poneverili več blaga. Radi tega je bil aretiran. Njegova aretacija je imela presenetljive posledice. Pri kriminalni policiji se je javilo nič manj kot 15 vdov in devojč, ki jim je obljubil Pareigis zakon. Pet od njih je obdaril sprišo predstoječe poroke tudi z otroci.

Pareigis, »veletržec s smodkamic«, je bil za časa inflacije lev vseh plesov vdov. Možitveželjne vdovice so se za kavalirja, ki je razmetaval denar s polnimi rokami, kar trgale. V to vlogo se je Pareigis tako zvil, da jo je hotel igrati dalje tudi po inflaciji. Ker pa ni imel denarja, je jel goljufati. Neveste so ga imele tako rade, da se jih kar ni mogel otresti. Eni od njih je n. pr. povedala Pareigisova lastna sestra, da je njen brat velik slepar ter da bi bila zelo nesrečna, če bi ga poročila. Neko drugo je poslala ženin pred poroko na kratek odih. Ko se je predčasno vrnila, je našla v svojem stanovanju Pareigisa in dve drugi njegovi nevesti. Sedaj so vse neveste ogorčene nad sleparjem, samo ena, neka 17letna pestunja še danes veruje njegovim obljubam.

Zato so usodi zelo hvaležni, da so našli diamante.

Nadaljujejo svoja dela, zraven pa sedaj še nabirajo blesteče se kamenčke. Najdejo jih povsod na pčobčju, a vedno precej globoko. Odločili so se iz ternega kamenja in zdrčal navzdol. Spuščati se morajo torej vedno po rastlinskih vrveh v strupeni zrak, kar ni tako nevarno. Zlasti Adam dela to kaj rad, ves prosti čas, ki si ga privoščič včasih med delom, uporabi za nabiranje diamantov.

Tako zopet mine več tednov. Leonor in Georg sta v votlini in drgneta z noži kože. Pogovarjata se o prihodnosti in baš zaupata drug drugemu, da dvonita, da napravi Adam uporabno letalo. Adam zopet išče diamante ali pa reže mlada stebelca, ki jih potem predela v deščice.

»Kar ne morem verjeti, da bo kaj iz Adamovega letanja,« reče pravkar Georg, »in kako dolgo, preden bo en aparat gotov, mi pa rabimo tri...«

Georg se prekine, oba presraščena posluhneta.

Za njima, v tunelu, je slišati ropot, katerega vzrok si ne moreta pojasniti in zato sta prestraščena.

Georg že seže po puški — tedaj pa se prikaže Adamova glava, ovita s kožami. Cilinder z zelenim trakom je namreč spravil v votlo drevo, kjer ostane do odpotovanja.

»No, če ne bomo leteli, se bomo pa peljali,« se oglasi takoj Adam in se veselo smehlja.

(192)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Zenjalni Adam pa je še posebno preizkušal te rastline. Obdeloval jih je z vročo vodo in na druge načine, tako da je slednjč lahko ločil vlakna in napravil iz njih sukanec, ki so ga rabili za šivanje.

Vse to premišljuje Georg, ko gleda za divjačino in preudarja, če bi se mogel spustiti po taki vrvi in strupeni zrak — pri tem pa zagleda še nekaj drugega.

Tudi tu pokriva rahla rdeča zemlja pobočje. V rdeči zemlji pa se svetlika tu pa tam nekaj na prav poseben način.

»Kaj, če so to diamanti!«

Noben kamenček ne leži tako blizu, da bi ga mogel doseči; potem koplje zemljo, a ne prikaže se nič svetlikajočega se.

Georg se poda v drug kraj, kjer raste listnato drevje z rastlinami ovijalkami, in si odreže primerno vrvo. Vrve se zopet na prejšnje mesto, pritrudi vrv na drevo; zadržujoč sapo se spusti po njej navzdol in zopet navzgor, s seboj pa prinese več kamenčkov.

Gotovo, to so diamanti, večbarvni in popolnoma čisti. Zakaj tudi surovi diamanti imajo izrečno kristalno obliko in izžarivajo precej svetlobe, tako da se

je nemogoče motiti, sicer pa dokažejo še razni preizkusi njihovo pristnost.

S polnimi žepi se vrne Georg k tovarišema. Med kamenčki so nekateri radi precej veliki. Tovariša sta silno presenečena, ko tudi onadva spoznata diamante.

Potem menita, da je to ironija usode, a kmalu sta drugega prepričanja.

Nekoč gotovo ostavijo ta otok v strupenem zračnem morju, tako ali tako. Če ne bo nič z Adamovim letalom, napravijo zmaja, na katerega pritrldijo potem zaboj, tako da bodo splavali po zraku vsi trije hkrati. Gre jim za to, da dospo na nasproti ležeče gorovje, in tu zgoraj piha včasih močan veter. Da pa ne bodo ostali vedno tu, o tem torej niti ne dvomijo.

Potem pa bodo popolnoma brez sredstev. Ker jim je ušel avtomobil, nimajo prav nič več; prav lepo pa bi bilo, če bi si ustvarili lahko takoj neodvisno življenje.

To se pravi, brez sredstev tudi niso. Imajo zlato. Ali kako naj ga odnese? To je vprašanje. En cent zlata je že nekaj denarja, a kako spraviti tako težo odtod? Sicer pa bi to še tudi ne bil tak kapital, da bi z obrestmi lahko razkošno živeli.

Diamanti, to je nekaj drugega! Georg je prinesel dva kamna, ki sta še neobdelana vredna toliko, kolikor en cent zlata.

GLUHI DIPLOMAT.

O nekem rimskem diplomatu se pripoveduje sledeča zgodba: Diplomata je imel smolo, da ga je zadel mrtvoud ter je vsled tega oglušil. Radi tega pa vseeno ni izgubil humorja. Nasprotno izkoriščal je svoj malheur za vsakovrstno šalo in dovtipa. Nekega dne ga je obiskalo par aristokratinj. Njegova soproga je peljala dame k rekonvalescentu. Ekselencija je vprašal neko vsled njene ekstravagance znano konteso, če je bila na predvečer na plesu na angleškem poslanstvu. Lepa in zapeljiva kot vedno? »Nec, je odgovorila kontesa, »včeraj sem šla lepo v posteljo.« »Tako, tako?« — je repliciral diplomat, držeč roko pri ušesu — kdo pa je bil tam...?«

Za propagando naših prirodnih lepote. Ker se je v zadnjem času pokazalo, da trosijo domači ljudje svoj denar v inozemskih zdraviliščih, letoviščih in kopališčih ter bi bilo neobhodno potrebno, da se upozna širša javnost z domačinimi naravnimi lepotami, ki so mnogim še neznane, se je ustanovil konzorcij, ki bo s pomočjo ministrstva narodnega zdravja in ministrstva za socialno politiko začel izdajati v Zagrebu »Revijo za propagando prirodnih lepote, zdravilišč, kopališč, letovišč in izletišč Kraljevine SHS«, ki bo imel namen, da vse nižje sloje naše države informira točno in brez katerihsibodi stroškov o vseh pogojih in cenah posameznih zdravilišč in letovišč. Revija, ki bo v začetku

izhajala v 5000 izvodih, se bo poslala vsem javnim lokalom, karanam, hotelom in ko se pozneje naklada poveča, se bo poslala tudi posameznikom brezplačno. Revija bo izhajala samo v spomladanskih in poletnih mesecih, v začetku vsakega meseca, to je pred sezono in za čas sezone, potemtakem pet mesecev v letu, počenši 1. maja do vključno 1. septembra. Redakcija in uprava revije se nahajata v Zagrebu, A. ulica 12 (parter).

ANGLESKE JEČE.

V letu 1925 na Angleškem izvedena reforma jetnišnice je izpremenila ječe skoro v neke vrste sanatorijev.

Angleške jetnišnice nudijo svojim stanovalcem dandanes večji komfort kot proletarska stanovanja v Whitechapeleu.

Angleške jetnišnice nimajo samo zračnih in svetlih celic, temveč jetniki se lahko udeležujejo skupnih obedov kot v kakem hotelu, po obedu pa jim je na razpolago obsežna knjižnica, ki šteje nad 20.000 zvezkov.

Razven tega so vpeljani na Angleškem počitni tečaji. Tudi verouk obiskujejo jetniki pridno. Za oddih jim je na razpolago obsežen park. Končno sprejemajo jetniki lahko moške in ženske obiske, da zadovolje svoje materialne in moralne potrebe. So celo jetnišnice, ki imajo lastne godbe. Zato se jetniki v udobnih ječah ne počutijo preslabo.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Op logograph dobite le pri L. BARAGA, Šelenbu gov ul 6. Telefon št. 980.

VSAKDO si lahko izboljša svojo ekzistenco s pravilno uporabo najboljših šivalnih strojev „Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri tvrdki **JOSIP PETELINC, Ljubljana** blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

VINOCET. tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najkvalitetnejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahvaljujete se ponudbi!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Prostora: Ljubljana, Zemljaha cesta št. 1a, B. nadstropje.

Smoking srajce, promenadne bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, namramnice, toaletne potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. - Nizke cene. - Velika izbira samo pri **JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA** blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

MALI OGLASI
Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 par.

Gospodična
išče mesečno sobo s separatnim vhodom. — Ponudbe na upravo pod »Sobac«.

PREMOG - ČEBIN
Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Absolventinja
trgovske sole išče mesta kot praktikantinja. — Ponudbe na upravo lista pod: »Praktikantinja«.

Proda se
ceno Wolfov nemško-slovenski slovar. Ogleda se v upravi lista.

ZLATO IMATE V HIŠI
če perete z Zlatorog-terpentinovim milom!

Da vpeljemo Zlatorog-terpentinovo milo tudi tam, kjer se dosedaj še ni uporabljalo, vprešamo od 1. avgusta 1925 v vsaki tisoči komad tega mila pristen zlatnik po 10 frankov. Dosedaj se je že mnogo zlatnikov našlo. Kupite »Zlatorog-terpentinovo milo« in prepričate se o njegovi neprekosljavni kakovosti. Mogoče, da najdete tudi Vi zlatnik!

Mesečno sobo
išče mlad gospod Dalmatincec, za takoj. Eventualno tudi s hrano in drugo oskrbo. Ponudbe na upravo »Narodnega Dnevnika« pod značko »Soliden«.

Vstopim
h kakemu večjemu podjetju kot praktikantinja. Absolvirala sem trgovsko šolo ter imam 1 leto pisarniške prakse. — Ponudbe na upravo lista pod »Praktikantinja«.

Stekleno
strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Iščem
svojo mater, Ano Lah, rojeno leta 1877 v St. Vidu pri Grobeljnu. Okrog 20 let že ne vem nič o njej. Služila je dolgo časa v Gradcu na Gornje Avstrijskem. — Prosim, ako kdo kaj ve o njej, naj to sporoči proti povrnitvi stroškov na upravo »Narodnega Dnevnika«, Ljubljana, Adolf Lah.

Gospod v najboljših letih
inteligentnega poklica želi v svrhu eventualne ženitve znanja z damo od 35 do 45 let. Dama mora imeti službo s prejemki najmanj 1500 Din ali pa premoženje, ki nese toliko obresti ali trgovino ali pa gostilno. Na lepoto se ne gleda. — Ponudbe na upravo lista pod: »Simpaticnac«.

Udoben in prikupen dom
naredi v prvi vrsti lepa in praktična sobna oprema. To si pa lahko izberete samo tam kjer je velika in bogata zaloga. Svetujte se vam, da se obrnete na tvrdko **PETER KOBAL, Kranj** podružnica LJUBLJANA-KOLIZEJ. Pri omenjenem imate vedno na izbiro solidna, okusna pohištva od najpreprostejšega do najfinjšega. Razven tega ima na zalogi vsakovrstne toplotniške izdelke, žimo, morsko travo etc.

:-: Zbirajte nove naročnike. :-:

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posebnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lastna knjigovoznica.
LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552